

KRÆNKELSER AF BØRN OG UNGE

**En kriminologisk undersøgelse af seksuelle krænkerere i
Grønland**

Illustration: Kamikposten.dk (2015)

Speciale i kriminologi, Aalborg Universitet 2018

Gruppe 24: Mathilde Salskov Sams

Antal ord: 23.477

Vejleder: Nichlas Permin Berger

TITELBLAD

Aalborg Universitet

Studie: Kandidat i Kriminologi, 4. semester

Titel: Krænkelser af børn og unge – En kriminologisk undersøgelse af seksuelle krænkerere i Grønland

Afleveringsdato: 4. september 2018

Vejleder: Nichlas Permin Berger

Bilag: Bilag er uploadet i digitaleksamen

ABSTRACT

The subject for this thesis is sexual offenders of children and young people in Greenland, focusing on the high incidence of sexual assault committed against this group. The thesis examines supplements to current legal measures for Greenlandic sexual offenders. The primary empirical evidence is gathered through qualitative interviews, where the experiences and perspectives of five professional informants, about sexual offenders in Greenland, will be revealed. The interviews will be the foundation for the analysis as well as the theories and will be founded in a hermeneutic approach.

The theoretical framework used is Restorative Justice, Shaming processes and Self-control Theory. The thesis focuses on Restorative Justice based on Johnstone's (2015) perspective, which can be used as a supplement to current legal measures combined with Braithwaites (2000) Theory of Shaming processes and McAlindens (2015) perspectives on Shaming and sexual offenders. Joyce-Wojtas and Keenan (2016) perspectives is used for deeper Restorative Justice and resocializing of the moral offender.

In this thesis there is a focus on the contexts in which some people commit violations against children and adolescents, essential for how Restorative Justice and Shaming can help to ensure that an offender do not commit the same crime again. Therefore, Gottfredson and Hirschi's Theory of Self-control is involved in order to explain why some people commit sexual violation to children and adolescents. Finally, a discussion will be presented, examining the possible consequences of the new Greenland prison and Danish conditions for sexual offenders therapeutic and/or sexual treatment.

Indholdsfortegnelse

Titelblad	2
Abstract	3
Tro- og loveerklæring	6
1. Motivation for valg af emne	8
2. Problemfelt	8
2.1. Problemstilling	9
2.2. Problemformulering	11
2.3. Eksisterende viden om seksuelle krænkerere i Grønland	11
2.3.1. Når seksuelt misbrug opdages	14
2.3.2. Juridisk undersøgelse af krænkerere 1991-1996	14
2.3.3. Krænkeren	15
2.4. Afgrænsning	16
3. Begrebsafklaring	18
3.1. Definition af seksuelle overgreb mod børn og unge	18
3.2. Pædofil og hebefil	19
3.3. Børns barriere	20
3.4. Grønlands retstradition	20
3.5. Seksuelle overgreb på børn ifølge den grønlandske Kriminallovgivning	21
4. Rapportens opbygning	22
5. Videnskabsteori	23
6. Metode	25
6.1. Forskningsdesign	25
6.2. Adaptiv	26
6.3. Empiriindsamling	27
6.3.1. Det kvalitative interview og interviewguide	28
6.3.2. Sekundær empiri	30
6.4. Tilgang til feltet	30

6.5. Ethiske overvejelser af hensyn til informanterne.....	32
6.7. Analysestrategi.....	33
6.8. Kvalitetskriterier	34
7. Teoretisk ramme.....	36
7.1 Genoprettende retfærdighed	37
7.2. Reintegrerende og stigmatiserende shaming.....	40
7.3. Shaming og genoprettende retfærdighed.....	41
7.4. Self-control theory.....	43
8. Analysens indledning og informanter	45
9. Analyse 1. Hvilke sociale sammenhænge kan identificeres når voksne krænker børn og unge i Grønland?	46
9.1. Sociale problemer	46
9.2. Relation.....	48
9.3. Grænseløshed	50
9.4. Styret af egne behov	52
9.5. Kultur og geografi.....	54
9.6. Det er ikke nødvendigvis pædofili.....	56
10. Analyse 2. Hvordan kan genoprettende retfærdighed og reintegrerende shaming fungere som et supplement til eksisterende foranstaltning i en grønlandsk kontekst?	58
10.1. Genoprettende retfærdighed.....	58
10.2. Seksuelle krænkelser bliver ikke nødvendigvis anmeldt	59
10.3. Når krænkeren bliver anmeldt og sigtet, hvad kan genoprettende retfærdighed og shaming bidrage med?	61
10.4. Retstradition og sanktionering.....	64
10.5. Resocialisering i samfundet	67
11. Konklusion.....	71
12. Perspektiverende bemærkninger.....	73
13. Litteraturliste.....	76

TRO- OG LOVEERKLÆRING

Det erklæres herved på tro og love, at jeg egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+-+hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Indledning

I Grønland er man ikke et individ, man er en del af sin familie. Hvis man bor i et lille samfund sammen med sin familie og måske to eller tre andre familier - fætre, kusiner, onkler - så kan det være meget vanskeligt at sige noget. Det kan være svært at sige, at den mand der, som er en del af min familie, han har begået overgreb mod den pige, som også er en del af min familie [...].
– Fortalt af Else Christensen, tidligere seniorforsker ved SFI, til DR.dk (Hagemeister, 2018)

Citatet introducerer os for at seksuelle krænkelser forties, selvom krænkelser af grønlandske børn og unge har været et velkendt fænomen i årevis af Grønlands befolkning. En tredjedel af Grønlands børn og unge angiver at være blevet seksuelt misbrugt inden deres 18. år, viser SFI's rapport *Unge i Grønland - Med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb* (2015). På baggrund af rapportens fund opfordrer FN's Børnekomite i 2017 til, at de grønlandske myndigheders indsats intensiveres for at komme seksuelle overgreb på børn til livs (Turnowsky, 2017:A1). De grønlandske fortællinger om de udbredte seksuelle overgreb på børn og unge er efterhånden ved at blive italesat og tabuet er på vej mod at blive nedbrudt, mens supplementer til nuværende foranstaltninger for grønlandske seksuelle krænkerere, ikke er tilnærmelsesvist afdækket, hvilket jeg ønsker at medvirke til gennem dette speciale. Specialets fokus vil have omdrejning omkring grønlandske krænkerere af børn og unge. Gennem specialet vil læseren opnå indsigt i 5 professionelle informanternes erfaringer og perspektiver på seksuelle krænkerere; Hvilke sociale sammenhænge kan identificeres til at medvirke til at voksne krænker børn og unge i Grønland, og kan der findes supplementer til nuværende foranstaltninger for de seksuelle krænkerere i en grønlandsk kontekst?

1. MOTIVATION FOR VALG AF EMNE

Min opfattelse af seksuelle krænker af børn og unge er, at de dehumaniseres og holdes ud i strakt arm da, man med rette hverken kan eller skal acceptere krænkelser af børn og unges rettigheder. I vores iver for at holde krænkeres overgreb på afstand, spottes, hånes og straffes krænkerne, men straffen udstås aldrig. En seksuel krænker af børn vil opleve stigmatisering livet igennem og indlemmes ikke på ny i fællesskabet. Der er ikke plads til krænker i et fællesskab, og krænkeren bliver dermed udstødt. Når krænkerne bliver holdt på afstand af os og vores børn, bidrager vi ikke til at undersøge, hvad årsagerne til krænkelser er, og hvad det er for et menneske, der begår krænkelser af andre. Min interesse for seksuelle krænker har eksisteret længe og da jeg i 2017, i forbindelse med et kriminologisk praktikforløb arbejdede på opholdsstedet Kanonen i Hadsten, voksede min interesse for Grønland og den grønlandske befolkning. I en vestgrønlandsk by Kangerlussuaq har Kanonen har rejst en institution ved navn Orpigaq, hvor både danske og grønlandske medarbejdere samarbejder om at støtte og holde opsyn med grønlandske udsatte børn og unge. Det danske personales fortællinger om udsatte grønlandske børn vækkede min interesse for grønlandske forhold, og da jeg opdagede, at antallet af krænkede børn var særdeles højt, ønskede jeg at undersøge området nærmere. Derfor rejste jeg til Grønlands hovedstad Nuuk i marts 2018 for at indsamle empiri i form af interviews og for selv at opleve en lille del af Grønland.

2. PROBLEMFELT

Følgende kapitel vil danne ramme om specialets fokus, hvor der indledningsvist anskues seksuelle krænkelser i Grønland, herunder aktuelle tiltag. Dernæst beskrives krænkelserne med den valgte teoretiske ramme, hvilket samlet vil danne baggrund for specialets problemformulering.

2.1. PROBLEMSTILLING

Det er et velkendt faktum at seksuelle overgreb af børn og unge kan have betydelige og alvorlige konsekvenser for offeret, men også på sigt kan der opstå alvorlige senfølger, direkte forbundet med overgreb i barndom eller ungdom (Landsforeningen Spor [LS], 2018). Desuden kan adskillige krænkerere selv have været udsat for omsorgssvigt i form af enten vold eller misrøgt i barndommen og bl.a. derfor kan seksuelle overgreb risikere at indgå i en negativ social arv. Hvis ikke krænkerne mødes og behandles, svigtes fremtidens potentielle ofre, konkluderer Thomas Hammerbrink, psykolog og sexolog (refereret i Havemann & Berg, 1999:16-18). Grønland har et befolkningstal på 55.969 personer per 4. maj 2018 (Grønlands Statistik, 2018) og en opbygning af samfundet, der betyder at folk i både byer og bygder bor tæt og er isoleret fra de øvrige grønlandske byer. Hver by er omkranset af en vild og rå natur, og den grønlandske infrastruktur indbyder ikke til rejser mellem byerne, hvorfor de mindre lokalsamfund isoleres fra den øvrige befolkning. Dertil lægges at flere grønlandske familier er bosat i mindre huse, hvor familiemedlemmerne ikke altid kan have et privat og personligt råderum. I lokalbefolkningen har langt de fleste kendskab til, og gensidigt behov for hinanden, idet langt de fleste udfylder hver deres plads i de mindre samfund. I *Familiers levevilkår* (2004) udgivet af Familiedirektoratet, beskriver psykolog Mette Lund, at man i det traditionelle grønlandske samfund anså børneopdragelse og ansvaret for børnenes omsorg for et fælles anliggende i samfundet, hvorimod man i vestlige samfund anså forældrene som primære omsorgsgivere. Primær opdragelse blev givet af en børnegruppe og foregik allerede når barnet nåede 3-4-årsalderen, hvor opdragelsen ikke bestod af påbud, forbud eller irettesættelser, men nærmere af latterliggørelse og ignorering af barnet. I 1950'erne begynder moderne og vestlig opdragelse at blive udbredt i det grønlandske samfund, hvor børn anses for at være individer med rettigheder på linje med voksne (Lund, 2004:32-33). I takt med at det grønlandske samfund i 1950'erne moderniseres, forandredes normerne, og eksempelvis familieforholdene ændrede sig gradvist til kernefamilier med udearbejdende forældre og hvor et stigende økonomisk forbrug medvirkede til at forandre de hjemlige forhold (Thorslund, 2009). Da flere grønlændere har udfordringer af social karakter, er der flere

udsatte familier og dermed udsatte børn og unge (Dahl-Petersen, 2016:23-26). Det er oftest de udsatte børn og unge, der fungerer som 'nemme ofre' for vanrøgt og overgreb (Sørensen, 2011:3-5). Seksuelle overgreb er et sensitivt emne og et tabu, og i alle samfund er det vanskeligt for børn og unge at tale om og finde et indbyrdes sprog for. Flere af de voksne grønlændere, som også inkluderer forældre, har selv oplevet overgreb i deres barndom eller ungdom, hvorfor problemet ikke begrænser sig til en enkelt generation (Bjerregaard, 2016:29). Der er derfor en kollektiv oplevelse af, at man ikke taler om seksuelle overgreb eller krænkende adfærd, da flere har oplevet tilsvarende, men der handles ikke altid tilstrækkeligt på krænkelserne. Dvs. at kun nogle krænker bliver sigtet og dømt, men modtager ikke terapeutisk behandling (Bilag 2, 2018:6-24). Hvorfor antallet af seksuelle krænkelser af børn og unge er så foruroligende højt og vedbliver at være det, er selvkært ikke et enkelt spørgsmål at svare på, da svaret meget vel kan rumme flere sammenhænge. Grønland har dog aktuelt fået et stort fokus på krænkelser af børn og unge, hvilket eksempelvis kommer til udtryk ved landsindsamlinger og oplysning til folket om bl.a. børns grænser. Unicef Danmark og Grønlands Selvstyre har udarbejdet en kampagne, der har til formål at medvirke til at nedbryde tabuet om seksuelt misbrug og at lære befolkningen at se tegn på misbrug og tale om misbrug. Den seneste kampagne hed *Ullut Tamaasa*, der betyder *Hver dag* og den blev sendt på både tv og radio fra 2018 februar og seks uger frem (Hansen, 2018:A1). Tillige samlede den grønlandske befolkning i år 2017 kr. 1.655.000,- ind til børn, der har været udsat for seksuelle overgreb.

Litteratursøgningen til dette speciale indikerer umiddelbart, at der ikke foreligger systematiseret viden omkring seksuelle krænker i Grønland, og at der dermed eksisterer et videnshul. Der er rig forskning på *ofrene*, der bliver krænket, men ikke med et fokus på *krænkerne*. Det ses ikke formålstjenstligt at overføre danske forhold 1:1 til seksuelle krænkeres foranstaltning eller behandling, da der er betydelige kulturelle forskelle både hvad angår samfundet og retstraditioner. Derimod vil dette speciale lade sig inspirere af andre tilgange, men med et udgangspunkt i grønlændere og med respekt for det grønlandske samfund og dets retstradition. Teori om restorative justice (på dansk herefter; genoprettende retfærdighed) og teori om shaming har jeg fundet oplagte til at

medvirke til at undersøge om der kan findes supplementer til eksisterende foranstaltning, så seksuelle krænker af børn og unge ikke begår nye overgreb. Teori om genoprettende retfærdighed kan yde de små samfund støtte til at resocialisere krænkeren, da lovovertræderen, i dette tilfælde krænkeren, bør tage ansvar for den skade han har forvoldt samfundet. Ved genoprettende retfærdighed har man en forståelse for kriminalitet, som noget der både skader samfundet, borgerne og de indbyrdes relationer (Berger, Hjelmar, Jansbøl & Larsen, 2015:9), hvilket seksuelle krænkelser i Grønland gør. Ved teori om shaming ses reintegrerende shaming som essentiel, fordi lovovertræderen, der oplever shaming, kan nå til et vendepunkt i livet; enten samhørighed med det konventionelle samfund eller at fortsætte med det kriminelle engagement. Har lovovertræderen gode sociale relationer, forsynes lovovertræderen med tilgivelse og den støtte, der kræves for atter at blive medlem af fællesskabet (Braithwaite, 1989:55).

2.2. PROBLEMFORMULERING

Jeg vil gennemføre en kvalitativ kriminologisk undersøgelse af baggrunde for seksuelle krænkelser af børn og unge i Grønland med henblik på at overveje supplementer til eksisterende praksis, der kan medvirke til at forhindre voksne krænker i at begå nye overgreb.

Arbejdsspørgsmål:

1. Hvilke sociale sammenhænge kan identificeres, når voksne krænker børn og unge i Grønland?
2. Hvordan kan genoprettende retfærdighed og shaming fungere som et supplement til eksisterende foranstaltning i en grønlandsk kontekst?

2.3. Eksisterende viden om seksuelle krænker i Grønland

For at dokumentere at der i Grønland bliver begået flere seksuelle krænkelser mod børn og unge end i øvrige nordiske lande, herunder Danmark, er det væsentligt at inddrage statistisk materiale. Denne opstilling er væsentlig at medtage, for at kunne afgøre

hvorvidt krænkelse af børn og unge under 18 år, er et egentligt samfundsproblem i Grønland. Det indledende statistiske materiale, der anvendes som dokumentation er fra publikationen *Unge i Grønland - Med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb* (2015), og er udarbejdet af Else Christensen og Siddharta Baviskar for SFI. Publikationen er bestilt af Departementet for Familie og Justitsvæsen i Grønlands Selvstyre og har til hensigt at få et bredere billede af, hvad det betyder for børn og unge at have været udsat for seksuelle overgreb (Unge i Grønland, 2015:7-8). Rapportens undersøgelsesgrundlag er foretaget på et udtræk af 400 unge i alderen 18-25 år, og er trukket ud, så de er repræsentative for samtlige unge i den aldersgruppe i Grønland (Unge i Grønland, 2015:12). De unge deltog i undersøgelsen både ved spørgeskema og ved telefoninterview (unge i Grønland, 2015:23-24). Derfor er det de unge selv, der tilbage rapporterer om bl.a. seksuelle overgreb og dermed bygger rapporten ikke på antal anmeldelser eller sigtelser til en offentlig myndighed. Jeg har taget højde for at et seksuelt overgreb kan defineres forskelligt, og at viden om hvornår et seksuelt forhold er kriminelt, ikke altid er tilstede hos den enkelte. Uanset mulige fejlkilder, er det dog uomtvisteligt klart at et højt antal unge blev seksuelt krænkede, da de var børn.

TABEL 7.1

Unge i Grønland, der har været udsat for seksuelt overgreb, fordelt efter indikator for seksuelt overgreb. Særskilt for kvinder, mænd og begge køn. Procent. Antal personer i parentes.

Indikator for seksuelt overgreb	Kvinder	Mænd	Begge køn
Under 15 år	53 (41/78)	32 (20/62) **	44 (61/140)
Har ikke selv bestemt første gang	33 (26/78)	33 (23/70)	33 (49/148)
Under 15 år + har ikke selv bestemt	22 (17/78)	5 (3/62) ***	13 (20/140)

Anm.: Procenttal i denne tabel kan afvige fra tallene vist i kapitel 2, fordi vi ikke inkluderer de unge, der svarede ved ikke, i testene af statistisk signifikans. ** Forskellen mellem kønnene er signifikant med $p < 0,05$, *** Forskellen mellem kønnene er signifikant med $p < 0,01$. Tallene i parentes skal læses "41 unge af 78 unge" osv.

Kilde: Data fra SFI's undersøgelse af seksuelle overgreb 2014.

Den følgende tabel stammer fra *Kriminalitet 2012- 2016* (2017) i Grønland og viser anmeldelser for sædelighedsforbrydelser, altså hverken sigtelser eller domfældelser. Her skal særlig bemærkes 'kønsligt forhold til barn under 15 år', hvor der ses en stigning

fra 2012 til 2016. Disse tal er fordelt på hele Grønland (Naatsorsueqqissaartarfik, 2017). Da den følgende tabel netop baseres på anmeldelser, kan tallene ikke umiddelbart sammenlignes med den foregående tabel, da der jf. tabu, kan være tvivl om hvornår man er udsat for en kriminel handling, og derfor kan antage at der er mørketal, så det reelle antal begåede overgreb derfor kan formodes at være højere.

Sædelighedsforbrydelser

De hyppigste anmeldelser for *sædelighedsforbrydelser* sker under gerningskoderne for *voldtægt mv.* (voldtægt og samleje ved ulovlig tvang) og *blufærdighedskrænkelse*. Dette ses i tabel 3.

Tabel 3. Anmeldelser af sædelighedsforbrydelser fordelt på overtrædelsens art, 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
I alt	302	332	349	300	386
Voldtægt mv.	140	119	138	139	150
Kønsligt forhold til barn (under 15 år)	50	71	62	35	78
Blufærdighedskrænkelse	95	121	129	109	141
Øvrige sædelighedsforbrydelser	17	21	20	17	17

Kilde: bank.stat.gl/KRDAN

Der foreligger ikke helt specifik øvrig forskning om seksuelle krænkelser i Grønland, da der gennemgående bliver fokuseret på ofre for overgreb, både børn og voksne med senfølger af seksuelle overgreb i barndommen. Som tidligere beskrevet er det store fokus på ofre for seksuelle krænkelser i den grad også yderst relevant. Følgende afsnit vil bygge på rekommandationer og vidensopsamling fra en konference i 1999, der blev afholdt i Nuuks kulturhus, Katuaq. Til konferencen var der bidrag fra embedsmænd, socialrådgivere, repræsentanter fra Red Barnet, pædagoger, politifolk mv. Alle med kendskab til og viden om seksuelle krænkelser af børn i Grønland, hvor vidensdeling og opsamling blev til rapporten *Hvidbog om seksuelt misbrug af børn og unge i Grønland* (2000).

2.3.1. NÅR SEKSUELT MISBRUG OPDAGES

Jørgen Meyer, tidligere politimester i Nuuk, understreger i *Hvidbog om seksuelt misbrug af børn og unge i Grønland (2000)*, at falske beskyldninger mod et uskyldigt menneske kan være til stor skade for dette menneskes liv, derfor må der hverken falde dom hos politiet eller offentligheden, førend bevisgrundlaget er sikret.

Han oplever, at det kan være vanskeligt for politiet at få kendskab til krænkende overgreb mod børn. Årsagerne hertil kan eksempelvis være at barnet grundet dets alder ikke kan gøre opmærksom på overgreb, ældre børn kan finde det pinligt at fortælle om overskridende oplevelser eller tie om overgreb af frygt for at blive mistroet. Derudover kan krænkeren have truet barnet til tavshed (Meyer, 2000:69-74). Alt efter sagens karakter anses krænkende adfærd mod børn som en meget alvorlig overtrædelse og behandles af politiet med en høj prioritet. Hvis det er muligt, skal barnet undergå en retslægelig undersøgelse for at forefinde beviser, hvilket medvirker til at sagen står stærkere, så det ikke alene er barnets påstand mod krænkerens påstand. I disse sager, hvor det alene er påstand mod påstand, og der ikke er mulighed for at få øvrige vidneforklaringer eller retslægelige beviser sikret, er der ringe mulighed for domsfældelse, ifølge Jørgen Meyers erfaring. Desto vigtigere er afhøringen af den mistænkte krænker og vurdering af dennes troværdighed. Skønner anklagemyndigheden at sagen har beviser nok til en domfældelse af den mistænkte, indbringes sagen for Kredsretten, der beslutter sagens udfald. Dog kommer berettiget tvivl altid den anklagede til gode, for kravene til beviser er meget høje (Meyer, 2000:69-74).

2.3.2. JURIDISK UNDERSØGELSE AF KRÆNKERE 1991-1996

Daværende jurastuderende Anne Troelsen undersøgte 210 sager fra perioden 1991 til midten af 1996, der omfatter alle politirapporter og eventuelle domsudskrifter, der gennemgående omhandler alle typer af seksuelt overgreb begået mod børn i alderen 2-17 år. Fælles for alle sagerne var, at krænkerne var mænd, mens ofrene både var piger og drenge (Troelsen, 2000:83). Undersøgelsen påviste at 49% af de sigtede gav en uforbeholden tilståelse, hertil kunne lægges flere delvise tilståelser og tilfælde hvor de

sigtede havde været under så kraftig påvirkning af alkohol, at de ikke kunne huske hændelsen. Troelsen vurderer derfor, at kun få krænkerer direkte nægter at have begået overgrebene, hvilket er modsat flere andre lande (Troelsen, 2000:84). Krænkeren tager dermed ansvaret for overgreb, hvilket har stor betydning for barnet, der ikke bliver mistroet og ikke mindst for en eventuel opfølgende terapeutisk behandling af krænkeren. Til trods for at Troelsens undersøgelse påviste at de fleste krænkerer tilstår, skønner hun at der ses en tendens til at krænkerer benægter og dette sker i flere tilfælde end tidligere. Troelsen påviste også, at kun 16% af sagerne henlægges på grund af bevisets stilling. Derudover blev børnene troet på af lægmandssystemet, hvor kun 3% af krænkerne blev frifundet. Troelsens undersøgelse viste også, at ingen af krænkerne modtog psykologhjælp. Tilstår den sigtede, vil denne være mere modtagelig for terapeutisk behandling, derimod vil risikoen for nye krænkelser forøges, hvis ikke de modtager behandling. 15% er således tidligere sigtet eller dømt for overgreb på børn. Der kan gå op til 5-10 år, førend mindre alvorlige sædelighedssager skønnes forældet, hvorimod der ingen forældelsesfrist eksisterer ved grove sædelighedsforbrydelser mod børn (Troelsen, 2000:85).

2.3.3. KRÆNKEREN

Mimi Strange, cand.psych. understreger vigtigheden af en tilståelse om de seksuelle overgreb fra en seksuel krænker, og at man som fagperson bør skelne mellem en retslig tilståelse og en tilståelse i behandlingsøjemed. Strange mener, at det er væsentligt for effekten af behandlingen, at krænkeren erkender hændelsen eller overgrebene, men også barnet har brug for at få *ret* og derfor er en tilståelse også væsentligt for barnet. Ved mødet mellem krænker og offer, må krænkeren have erkendt sine overgreb, og både offer og krænker skal have fået tilbudt psykologhjælp (Strange, 2000a:126). Strange understreger, at behandling skal tilbydes hurtigst muligt, både for at forebygge et krænker begår flere overgreb, men også af hensyn til effekten af den terapeutiske behandling (Strange, 2000a:126). Det er ikke kun mænd og børn, der krænker, men også kvinder, men

det er et område, hvor der aktuelt mangler forskning. Kvinder kan også være medkrænkerere, eksempelvis sammen med deres ægtefælle eller samlever. Moderen til barnet har ofte kendskab til overgrebene, men kan ikke eller vil ikke se det, enten bevidst eller ubevidst (Strange, 2000a:125-127). Strange finder det interessant, at behandlingsmetoder i Europa har fokus på den sigtedes benægtelse og fralæggelse af skyld i forbindelse med seksuelle overgreb, hvilket også gør sig gældende i Danmark (Strange, 2000b:113-123). Hun sammenholder dette med Grønland, hvor jurastuderende Anne Troelsen specifikt lavede en undersøgelse af alle anmeldte seksuelle overgreb i Grønland i perioden 91-96, hvor 49% af krænkerne aflagde fuld tilståelse og meget få nægtede helt (Troelsen, 2000:83-86), hvilket Strange vurderer formentlig skyldes *”en kulturel faktor af stor betydning, og som måske kan love godt for behandling af krænkerere i Grønland”* (Strange, 2000b:120). Blandt krænkerere, der tilstod delvist, var flere, der ikke kunne erindre at have begået overgreb, fordi vedkommende havde været beruset af alkohol. Strange opfatter de delvise tilståelser, som et grundlag for terapeutisk behandling, men er bevidst om, at delvise tilståelser ikke kan benyttes fra en juridisk synsvinkel (Strange, 2000b:120).

2.4. AFGRÆNSNING

Det valgte genstandsfelt er seksuelle krænkerere over 18 år, der ikke modtager forvaring i Danmark, som foranstaltning. Denne afgrænsning er truffet, da forvaring i Danmark er for ‘de få’, og en vidtrækkende foranstaltning med omfangsrige øvrige konsekvenser, som ikke har specialets fokus. Forvaring i Danmark er en relativt atypisk foranstaltning for størstedelen af grønlændere, da der aktuelt er få forvaringsdømte i fx. Herstedvester. De forvaringsdømte er derudover anbragt i forvaring, da de kan være til fare for dem selv eller andre og ofte er psykisk sygdom involveret. Målgruppens alder er fastsat for 18+, da børn og unge under 18 år, der krænker, i stedet bliver henvist til relevante myndigheder og/eller modtager en ungdoms foranstaltning (Bilag 4:6). Den valgte empiriske målgruppe i dette speciale er 5 informanter, da jeg gennem deres indsigt og erfaring kan opnå udsagn

til brug for analysen og belyse dette med assistance fra relevante teorier og tidligere forskning. Da jeg ikke på forhånd vidste, hvad baggrunden for det høje antal seksuelle krænkelser af børn og unge drejede sig om, eller hvilke supplementter til foranstaltning der kan medvirke til at reducere antallet af krænkelser, måtte jeg kontakte grønlandske informanter, der havde erfaring og viden inden for disse områder. Hvordan disse er udvalgt og hvorfor, beskrives nærmere i *afsnit 6.4.: Tilgang til feltet*. Desuden blev jeg undervejs i specialeprocessen klogere på, hvordan jeg skulle afgrænse feltet.

Udgangspunktet for undersøgelsen omhandlede udover det allerede nævnte også en interesse i forvaringsdomme til grønlændere, og hvorfor de dømte krænkerere ikke modtager terapeutisk eller sexologisk behandling samt en profil af de grønlandske krænkerere. Derfor har jeg ved interviews undersøgt disse forhold og derved opnået en viden som betød at jeg måtte afgrænse specialet yderligere. Informanterne er ikke valgt på baggrund af hverken køn, nationalitet eller etnisk tilhørsforhold, men udelukkende på baggrund af den erhvervsmæssige stilling de besidder. Informanternes etniske baggrund havde jeg ikke på forhånd en viden om. Dette valg kan have en indflydelse på undersøgelsens fund, da alle informanter på nær en enkelt, ikke er født og opvokset i Grønland. Dette kan være afgørende for deres udsagn om grønlandske forhold, deres indsigt og forståelse af grønlandske seksuelle krænkerere, hvilket uddybes i kapitel *afsnit 6.4.: Tilgang til feltet*. Specialets ærinde er ikke at afdække, hvorledes der består en kultur af voksne grønlændere, der er indforstået med overgreb på børn og unge. Men da jeg gennem årene er stødt på flere myter og historiefortællinger af danskere, der mener at grønlandske forhold er således, har jeg været nysgerrig på hvorledes det kunne have sin rigtighed. Selvom det ikke specifikt har specialets fokus, har jeg medtaget spørgsmål om kulturelle forståelser i mine interviews, for at opnå en flig af indsigt, også på dette område. Forståelse og viden om Grønlands historie og kulturelle baggrund er også her aktuel, da det har en indvirkning på seksualitet, og hvordan denne opfattes. Derudover er interviews afgrænset til alene at foregå i Grønlands hovedstad, Nuuk. Dette har flere årsager, men skyldes først og fremmest ressourcer. Sekundært er Nuuk centrum for flere offentlige institutioner, som jeg indledningsvis rettede henvendelse til for at opnå

kontakt til relevante informanter. Jeg er bevidst om, at holdninger til seksuelle overgreb kan variere på tværs af geografisk placering, og tillige er Grønland et stort land, hvor der er betydelige forskelle på befolkningen, afhængig af om de er bosat på eksempelvis Grønlands Østkyst, eller om de er bosat i Nuuk. Denne afgrænsning af lokalitet kan have betydning for at drage en generel sammenhæng om grønlandske seksuelle krænkerere, hvilket diskuteres i *afsnit 6.8.: Kvalitetskriterier*.

3. BEGREBSAFKLARING

Dette afsnit søger at afklare eventuelle uoverensstemmelser mellem læserens forståelse og dette speciales ærinde. Begrebsafklaring består af fem redegørende underafsnit, hvor læseren får uddybet de begreber, der benyttes i analysen. I dette afsnit vil der være nødvendig baggrundsviden om, hvad der universelt defineres som seksuelle overgreb mod børn, hvordan man bør skelne mellem seksuelle overgreb og pædofili, et indblik i børns barrierer, en kort gennemgang af Grønlands retstradition samt et uddrag af den grønlandske Kriminallovgivning som fastslår, at seksuelle krænkelser i enhver form anses som lovstridigt.

3.1. DEFINITION AF SEKSUELLE OVERGREB MOD BØRN OG UNGE

Børn har ret til seksualitet og til mulighed for en fordomsfri opdragelse. Seksualiteten begynder i barndommen. Omgivelsernes holdninger og reaktioner har betydelig indflydelse på barnets seksuelle udvikling, som vil danne baggrund for i hvilken grad, der vil kunne opstå seksuelle problemer. Børn har ligesom voksne behov for at få støttet deres seksualitet, så de kan blive i stand til at føle glæde som seksuelle individer. (WHO, 1985, gengivet i Helweg-Larsen, 2000:21)

Et barns grænser for intimitet og berøring skal altid respekteres. Eventuelle seksuelle relationer, eksempelvis startet på et ungt menneskes eget initiativ er strafbart for den voksne, dvs. at et eventuelt samtykke fra den unge er uden retlig relevans (Helweg-Larsen, 2000:22). Seksuelle overgreb mod børn indbefatter både årelangt seksuelt misbrug,

eksempelvis inden for familien, men eksempelvis også med et enkeltstående møde med en blotter. Det er rimeligt at antage, at barnets relation til den voksne kan forekomme som en medvirkende faktor for, hvilke konsekvenser overgrebet kan få for barnet. Dette omhandler magtudøvelsen fra voksen til barn, som seksuelle overgreb altid vil udgøre (Helweg-Larsen, 2000:24). Danmarks Socialstyrelse har benyttet Henry C. Kempes (1978) definition af seksuelle overgreb mod børn og unge, hvor det forklares at seksuelle overgreb er handlinger, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral, hvor barnets integritet krænkes. Barnet har ikke evne eller modenhed til at give samtykke, hvorfor den voksne også udnytter barnets udviste tillid. Et seksuelt overgreb foregår altid på den voksnes præmisser og betingelser (Socialstyrelsen, 2018).

3.2. PÆDOFIL OG HEBEFIL

Det er væsentligt, at der skelnes mellem seksuelle overgreb på børn og det at udøve pædofili. Pædofili er en klinisk diagnose og betegnes, om en person der har en *vedvarende og eksklusiv seksuel præference for børn* (Rangstrup, 2011:9). De fleste formoder at seksuelle overgreb bliver begået af en pædofil person, men derimod skyldes overgreb mod børn oftest psykologiske og sociale forhold, hvor de fleste krænker ville have foretrukket en voksen seksualpartner. Pædofili betinger ikke overgreb på børn, og flere kliniske pædofile lever et liv uden at krænke børn eller unge. Det er essentielt, at der differentieres mellem pædofili og overgreb mod børn i relation til terapeutisk behandling af krænkeren. Derudover bør man yderligere være opmærksom på forskellen mellem pædofile og hebefile, da hebefile retter seksualiteten mod børn, der lige er blevet kønsmodne. Der eksisterer fortsat et forvrænget billede af, at kun mænd krænker børn, hvilket naturligvis ikke er hele sandheden. Også kvinder og børn krænker. Kvinder kan nemmere skjule overgreb, da det anses for naturligt med en fysisk og tæt kontakt mellem børn og kvinder, og derfor opstår mistanken ikke nødvendigvis. Tillige er det et tabuiseret område, da ofrene udsat for kvindelige krænker føler sig skyldige og har vanskeligere ved at anmelde en kvinde (Rangstrup, 2011:9). Der er ikke tale om strafbare overgreb, når børn og unge krænker hinanden, hvis begge parter er under 15 år. De krænkende og

grænseoverskridende børn og unge er ofte sårbare og har selv været udsat for omsorgssvigt. Ifølge Strange, er vold i hjemmet især en risikofaktor i forbindelse med en udvikling af seksuelt krænkende og grænseoverskridende adfærd hos børn og unge. Derimod er det kun omtrent 20% af børn, der selv har været udsat for seksuelle overgreb, der er seksuelt grænseoverskridende overfor andre børn (refereret i Rangstrup, 2011:10).

3.3. BØRNS BARRIERE

Børns barriere er medtaget for at dokumentere, hvilke ofre en gerningsmand kan tilgå. Ifølge psykolog Kuno Sørensen, kan børn være i stand til at modstå og undgå seksuelle krænkelser, da de kan glide af, afvise eller modstå, hvilket ikke behøves at involvere åbenlyse protester, men gøres på en diskret og tilsløret facon. Den potentielle krænker kan fornemme hvilke børn, der er nemme ofre, og som kan skræmmes eller manipuleres til at holde på en hemmelighed. De modstandsdygtige børn vil ikke nødvendigvis være klar over, at de har været genstand for seksuelle tilnærmelser eller at de har ydet modstand mod tilnærmelser (Sørensen, 2011:3-5). Risikofaktorer hos børn, som begrænser deres evne til at stå imod krænkeren, kan bestå af flere elementer såsom manglende fysisk omsorg, følelsesmæssig usikkerhed, manglende opmærksomhed fra forældre og naivitet (Sørensen, 2011:4). Selvom børn udviser modstand eller forsøger at undgå krænkeren, kan de alligevel blive tvunget. Det er aldrig barnets skyld, uanset hvilke risikofaktorer barnet besidder, i kraft af barnet selv eller af dets omgivelser. Anerkendes børns evner til at modstå eller undgå overgreb, kan man blive bedre til at forstå, hvem der er særligt udsatte. Det er dog vigtigt at pointere at alle børn *kan* udsættes for overgreb, og ansvaret for beskyttelse ligger i den sidste ende, altid hos den voksne (Sørensen, 2011:3-5).

3.4. GRØNLANDS RETSTRADITION

Grønland har en selvstændig Kriminallovgivning og med den følger en alternativ retstradition end Danmarks. Dette afsnit tager udgangspunkt i leder af Grønlands

Kriminalforsorg 2013-2016, Hans Jørgen Engbos essay *Inspiration fra Grønland?* (2018). Han redegør, for at en væsentlig forskel mellem det grønlandske og det danske sanktionssystem, kan beskrives ved at bemærke forskellen mellem det grønlandske 'gerningsmandsprincip', som en modsætning til det danske 'gerningsprincip'. I Grønland hedder det således ikke en straf, men derimod en foranstaltning, hvor filosofien bag er et ønske om at bidrage til resocialisering frem for udelukkende at straffe en gerningsmand. I Grønland lægges der mere vægt på at finde en egnet foranstaltning, som afstemmes efter gerningsmandens behov, end ved at udmåle en straf i forhold til den begåede gerning. Dette kommer bl.a. til udtryk ved fastsættelse af dom og ved eksekvering af dommen, hvor man i Grønland ikke fængsles, men derimod modtager en dom til foranstaltning (Engbo, 2018). Grønland har endnu ingen fængsler, men anstalter, der i princippet ligner åbne danske fængsler. Aktuelt bliver dømte grønlændere sendt til afsoning i Danmark i eksempelvis Herstedvester, hvis de anses for uegnede til anbringelse på en af de nuværende grønlandske anstalter. Dette kan ske på baggrund af psykisk afvigelse, eller fordi en anbringelse ikke giver tilstrækkelig sikkerhed i Grønland (Herstedvester, 2018). I Nuuk forventes der at blive åbnet et fængsel i løbet af foråret 2019, og således vil det fremover ikke være muligt at sende forvaringsdømte til Herstedvester, da det kommende fængsel i Nuuk overtager de forvaringsdømte. I Grønland modtager seksuelle krænker foranstaltning, som udmønter sig i enten samfundstjeneste, tilsyn af Kriminalforsorgen og/eller afsoning i en af Grønlands anstalter, men de modtager ikke terapeutisk behandling, sideløbende med deres straf, med mindre de modtager en dom til behandling (Bilag 4:14).

3.5. SEKSUELLE OVERGREB PÅ BØRN IFØLGE DEN GRØNLANDSKE

KRIMINALLOVGIVNING

Følgende er baseret på §74-82 i den grønlandske Kriminallovgivning:

Blodskam, samleje eller anden kønslig omgang med en slægtning i nedstigende linje eller med sin broder eller søster, er ulovligt ifølge den grønlandske Kriminallovgivning.

Derudover ses kønsligt forhold til børn, samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år ulovligt, når gerningsmanden kendte barnets alder eller i så henseende har handlet uagtsomt. Ligeledes er det ulovligt at forføre, under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed, have samleje eller anden kønslig omgang med en person under 18 år, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt. Det er ifølge den grønlandske Kriminallovgivning ulovligt, hvis der forekommer samleje eller anden kønslig omgang mellem på den ene side adoptivforældre, plejeforældre eller andre opdragere og unge under 18 år, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt. Det er desuden ulovligt at have samleje eller anden kønslig omgang med mindreårige under 18 år, hvis det udløser betaling, når gerningsmanden kendte den pågældendes alder eller i så henseende har handlet uagtsomt (Kriminallov for Grønland, 2008: kap. 18).

4. RAPPORTENS OPBYGNING

Specialets empiri indsamling udføres ved hjælp af semistrukturerede kvalitative interviews med professionelle i Grønland, der enten besidder en viden om eller har draget erfaringer med seksuelle krænker i Grønland. En yderligere beskrivelse heraf fremgår af *afsnit 6.3.1.: Det kvalitative interview og interviewguide*. Da specialet vil belyse fænomenet seksuelle krænker i Grønland har jeg valgt at benytte en adaptiv tilgang, da problemstillingen analyseres både i forhold til den indsamlede empiri og ligeledes i forhold til de valgte teorier. Den hermeneutiske videnskabsteori benyttes i dette speciale, da den er særdeles kontekst sensibel, hvilket er relevant for fænomenet seksuelle krænker. Gennem en vekselvirkning mellem teori og empiri, vil den samlede analyse således være nuanceret. Den primære empiri indsamling foregår i Grønland, hvor der ses en retstradition, meget ulig den danske, hvilket blev uddybet i *afsnit 3.4.: Grønlands retstradition*, hvorfor et komparativt design med danske forhold ikke vil give mening at

gennemføre. Derimod kan der skeles til og indsamles inspiration fra både danske og udenlandske forhold og betingelser for seksuelle krænker af børn.

5. VIDENSKABSTEORI

Specialets overordnede interesse er at opnå en forståelse af hvilke sammenhænge, der gør sig gældende i forbindelse med voksne, der krænker børn i Grønland og hvilke supplementter til foranstaltninger, der kan medvirke til at krænker ikke begår nye overgreb. Jeg kan antage, at krænkerne har forskellige motiver og årsager til at begå krænkelser, men årsagssammenhænge og supplementter til foranstaltninger i en grønlandsk kontekst er omdrejningspunktet for dette speciale og derfor undersøges det, hvordan de professionelle på ekspert niveau anskuer krænkerne. I dette speciale anvendes den hermeneutiske tilgang, som Hans-Georg Gadamer (1900-2002), tysk professor og filosof, advokerede for, refereret i *Samfundsvidenskabernes forudsætninger - Indføring i samfundsvidenskabernes videnskabsfilosofi*, skrevet i 1993 af de norske professorer; Nils Gilje og Harald Grimen. En af hermeneutikkens forudsætninger er, at man aldrig møder noget forudsætningsløst, hvilket stemmer overens med den anvendte tilgang i dette speciale, både til informanterne, analyse af den indsamlede empiri og tolkning af samme. Når enten en tekst eller et meningsfuldt fænomen skal fortolkes, må man have visse ideer om hvad man leder efter, eksisterede disse ideer ikke, ville undersøgelsens udgangspunkt miste retning. Forforståelsen kan, ifølge Gilje og Grimen, rumme flere elementer, eksempelvis ”*sprog og begreber, trosopfattelser og personlige erfaringer*” (Gilje & Grimen, 1993:172). Disse elementer i vores forforståelse kan medvirke til at styre vores fortolkninger, uden at vi er bevidste omkring dette (Gilje & Grimen, 1993:175). Med et afsæt i mine egne og informanternes forudsætninger, som er medbestemmende i relation til vores forståelse af meningsfulde fænomener, bliver tolkning og forståelse muligt. Gadamer benævner forudsætningerne, som vores forforståelse (refereret i Gilje & Grimen, 1993:171). Derfor er det væsentligt at jeg er bevidst om min egen forforståelse, som kan findes og ekspliciteres ved at skrive transparente overvejelser vedrørende emnet og ved at

udføre pilot interviews, hvor min forforståelse bliver udfordret og afsøgt. Ved interviews kan både informantens og min egen forståelse indebære flere elementer, og i dette speciale ses der yderligere forskellige forståelser, da jeg rejste til Nuuk i Grønland for at indsamle empiri i form af kvalitative interviews. Informanterne er alle bosiddende i Grønland, hvor de udfører deres daglige hverv, og dermed har de en forudsætning og en forståelse af samfundet, som jeg ikke selv har mulighed for at erhverve. Under interviews kan der således opstå vendinger og udtryk, endelige forekomme tavs viden om eksempelvis sociale forskelle, som jeg ikke umiddelbart kan afkode, hvilket uddybes yderligere i *afsnit 6.4.: Tilgang til feltet*. Derfor er den grønlandske kontekst, og den stilling, som hver informant besidder væsentlig at fremhæve, hvilket går godt i spænd med hermeneutikkens kontekst sensible tilgang. Konteksten for denne opgave er foruden informanternes professionelle tilgang også det grønlandske samfunds tilgang til krænker, dvs. af strukturel karakter, eksempelvis med blik på de gældende diskurser i samfundet eller den grønlandske udvikling i forbindelse med tilgangen til krænker. Hvis ikke konteksten for fænomenet beskrives, vil fænomenet som er de seksuelle krænker, løsrives fra en sammenhæng og meningen vil forekomme utilstrækkelig (Gilje & Grimen, 1993:176). Ved at fastholde et fokus på fænomenet og dennes kontekst giver den hermeneutiske cirkel mulighed for at lave en vekselvirkning mellem dele og helhed, forstået på den måde, at man fortolker ved at se helheden i lyset af delene og omvendt, ved at se delene i lyset af helheden. Ved dette konstante greb gennem analyse og fortolkning, sikres man en bevægelse, der kan illustreres med en spiral, hvor man ikke bliver stående det samme sted (Gilje & Grimen, 1993:178). Dette greb er særdeles relevant, da det giver mulighed for at opnå en nuanceret fortolkning, af fagpersonernes viden om og erfaring med de grønlandske seksuelle krænker. Da jeg er fortolker af materialet, er det vigtigt at jeg er bevidst om min egen forforståelse og derfor er det vigtigt at bemærke at: 1) Ikke alle dele af vores forforståelse er bevidstgjort eller sprogligt formuleret, dvs. tavs viden kan forekomme og at: 2) En aktørs forforståelse af verden er holistisk, og at: 3) en aktørs forståelse er foranderlig, hvilket vil sige at forståelsen forandres i mødet med verden og med nye erfaringer. Forandringer i dele af systemet kan

have større eller mindre virkning på resten af systemet (Gilje & Grimen, 1993:175). Man vil forsøge at fortolke på noget, hvis det fremstår uklart eller kaotisk, og fortolkning er hermed et forsøg på at finde mening eller at udtrykke noget, der fx. umiddelbart fremstår uklart. Man kan ikke nødvendigvis vide om man fortolker 'korrekt' eller 'bedst', hvorfor man kan støtte sig op af de to kriterier, som Gilje og Grimen angiver. Det første kriterium er det holistiske, hvor en korrekt forståelse er i sammenhæng mellem del og helhed. Det andet kriterium er aktørkriteriet, som levner en loyal forståelse og stemmer overens med afsenderens intentioner. Altså forpligtiger man sig som fortolker, til at behandle det transskriberede interview med rimelighed og anstændighed. Anvender man begge kriterier, har man et sandsynligt grundlag for fortolkning i hermeneutisk forstand. Fortolkning er baseret på subjektive faktorer, såsom skøn, erfaring og dømmekraft og er i princippet altid reviderbar i lyset af ny information (Gilje & Grimen, 1993: kap.7). Det holistiske kriterie og aktørkriteriet er hermeneutiske greb som med fordel kan benyttes til at sikre at man lever op til kvalitetskriterierne, hvilket uddybes nærmere i *afsnit 6.8.: Kvalitetskriterier.*

6. METODE

I begyndelsen af specialeskrivnings processen forelå der ikke mulighed for at indhente tilbunds gående litteratur om seksuelle krænker i Grønland, da der eksisterer et videnshul på området. Da jeg vil lade informanternes erfaringer og fortællinger være et fundament i specialet, støttet og underbygget af relevante teorier, er specialet adaptivt funderet, hvorfor en kvalitativ tilgang er valgt.

6.1. FORSKNINGSDESIGN

Det kvalitative interview finder jeg velegnet til brug for empiriindsamling i dette speciale, fordi jeg gennem informanterne kan opnå en viden om seksuelle krænker i Grønland. Det empiriske materiale er genereret ved interview med 5 informanter inden for 4 forskellige institutioner. Jeg har en antagelse om, at der eksisterer en forbindelse mellem det sociale

fænomen, der undersøges, og den kontekst, hvori fænomenet udfolder sig. Tillige er den valgte hermeneutiske videnskabsteori særdeles velegnet, da den også er kontekst sensibel, se *afsnit 5.: Videnskabsteori*. Jeg benytter replikation som forskningsmetode, hvor mine spørgsmål fremsat til interviews overordnet vil være de samme, men da jeg forfølger informantens svar og da informanterne, i sagens natur ikke er ens, vil hvert interview opnå forskellig karakter. Da jeg indledte specialeprocessen, overvejede jeg hvorvidt jeg med et komparativt studie mellem eksempelvis Grønland og Danmark ville kunne give et indblik i supplementer til foranstaltninger for seksuelle krænkerere. Da det forekommer vanskeligt at overføre eksempelvis dansk behandling og straf for seksuelle krænkerere til den grønlandske kontekst, benyttede jeg i stedet et kvalitativt og mere eksplorativt studie. Eksempelvis vil Grønlands sparsomme økonomiske ressourcer, infrastruktur mellem byer og bygder, den grønlandske kultur mv. være betydelige faktorer, der er dårligt sammenlignelige med danske forhold. Min videnskabelige fortolkning tager afsæt i allerede etablerede teorier som *genoprettende retfærdighed*, *teori om selvkontrol* og *shaming*, hvor mit udgangspunkt er en målsætning om at generere ny empirisk viden (Antoft & Salomonsen, 2012:38). Teorierne fungerer som en ramme, hvor specialet afgrænses og det empiriske materiale struktureres. De valgte teorier bidrager også til forklaring og sammenhænge i specialet og medvirker til at identificere mønstre i det empiriske materiale, når dette skal analyseres. Mere herom i *afsnit 6.7.: Analysestrategi*. Skal specialet yderligere kvalificeres, bør jeg være opmærksom på mikro, meso og makro niveau og i min analyse fortolke med afsæt i teori på samme niveau (Antoft & Salomonsen, 2012:41).

6.2. ADAPTIV

Med et udgangspunkt i den engelske professor Derek Layders perspektiv på den adaptive teori, beskriver professor i sociologi, Michael Hviid Jacobsen, hvorledes den adaptive teori kan anvendes i forbindelse med en forskningsproces. Ifølge Layder er den adaptive teori en alternativ tilgang, og derfor præciseres der ikke en komplet metodologisk

fremgangsmåde (refereret i Jacobsen, 2012:262-263). Da der ikke er en konkret fremgangsmåde, kan man foretage en zigzaggende metodisk manøvre, for ikke at indskrænke den kreative og fleksible forskningsproces (Jacobsen, 2012:266). Jacobsen beskriver, at det er vanskeligt at frembringe anvendelig viden, der udelukkende har oprindelse i den empiriske dataindsamling eller som udelukkende tager afsæt i forudgående teori (Jacobsen, 2012:251). Han erfarer, at det som oftest ender med at blive en mudret mellemting mellem induktion og deduktion (Jacobsen, 2012:253). Den adaptive teori betragtes ikke som enten-eller, men som både-og (Jacobsen, 2012:264). Jeg benytter i dette speciale den frie og fleksible forståelse af de grundprincipper, Jacobsen foreslår i afsnittet om adaptiv teori (Jacobsen, 2012:261). Mit problemfelt, herunder også problemformulering samt arbejdsspørgsmål, benyttede teoretiske elementer som genoprettende retfærdighed og shaming, mens problemfeltets udgangspunkt løbende blev justeret, efterhånden som ny viden blev registreret, teorier blev undersøgt nærmere og empirien voksede frem. Det oprindelige problemfelt var knap så teoretisk funderet, hvilket beskrives af Jacobsen, som at *teorien adapterer sig til virkeligheden* (Jacobsen, 2012:261). Tilføjes forståelsen af at elementer af teori, modeller og lignende findes før forskning eller sideløbende med, så *adapteres virkeligheden til teorien* (Jacobsen, 2012:261). Den vekselvirkning der foregår mellem empiri og teori, er særdeles velegnet i samspil med den hermeneutiske videnskabsteori. Som tidligere beskrevet, har dette speciales løbende udvikling af problemfelt, haft stor betydning for bl.a. spørgsmål til informanterne og dermed også for anvendelse af teorier.

6.3. EMPIRIINDSAMLING

Det følgende afsnit vil præsentere de metodiske overvejelser i forbindelse med empiriindsamling. Først indleder jeg med det kvalitative interview og interviewguiden og dernæst følger et afsnit, hvor den sekundære empiri introduceres, men dette afsnit er ikke udtømmende, da det ikke har relevans at opliste hver en database, opslagsværk eller eventuelle søgeord.

6.3.1. DET KVALITATIVE INTERVIEW OG INTERVIEWGUIDE

Jeg lægger i dette speciale stor vægt på konteksten for undersøgelsen, hvor jeg desuden også stræber efter at udarbejde en dybdegående analyse af fænomenet seksuelle krænker i Grønland. Derfor har jeg valgt en kvalitativ tilgang, da den giver mulighed for at belyse den valgte problemstilling med en dybdegående undersøgelsesmetode, som det kvalitative interview opfattes som. Det semistrukturerede kvalitative interview generer viden, som ikke opfattes som en skjult viden hos informanten, som interviewerens skal finde frem til, men tværtom genereres viden aktivt med spørgsmål og svar, hvorfor viden også er kontekstuel og ikke nødvendigvis kan overføres, da interviewerens spørgsmål og informantens svar er relateret til den kontekst, de opstår i (Kvale & Brinkmann, 2014:84-85). Men den kontekst-undersøgende tilgang har også sine begrænsninger, da jeg netop behandler dem fra subjekternes og mit faglige perspektiv samt en teoretisk ramme, hvilket ikke forøger specialets generaliserbarhed eller reliabilitet, hvilket også uddybes nærmere i *afsnit 6.8.: Kvalitetskriterier*. Jeg havde forinden interviews med 5 informanter tilrettelagt en interviewguide, som var funderet i et hermeneutisk metodisk udgangspunkt. Med udgangspunktet in mente ønskede jeg et fleksibelt afsæt, når informanternes udsagn skulle meningsafklares til brug for analysen. Interviewguiden blev udformet med afsæt i den adaptive tilgang, se evt. *afsnit 6.2.*, således at jeg havde medtænkt både teoretiske begreber, problemformulering samt viden fra den benyttede litteratur. Inspireret af Kvale og Brinkmanns interviewguide, udarbejdede jeg to kolonner med først forskningsspørgsmål og dernæst omarbejdede jeg dem til flere direkte spørgsmål til informanten, som var mere 'mundrette' og ligetil (se Bilag 5). Desuden har jeg haft fokus på at stille åbne, samt opfølgende spørgsmål til informanternes udsagn (Brinkmann & Kvale, 2014:185-193). Den amerikanske professor og antropolog, James Spradley (1933-1982), redegør i afsnittet *The ethnographic interview* (1979:58-68) bl.a. for diverse metoder til gennemførelse af et vellykket interview, hvor han beskriver forholdet mellem informant og interviewer, som værende asymmetrisk, samt som en klar modsætning til en afslappet konversation mellem to venner (1979:59). Da forudsætningen for interviewet er, at det skal genere viden, kan det både blive stift og formelt, derfor

anbefaler Spradley at interviewereren forsøger at indgå i en venlig konversation og derefter præsentere formålet (1979:59). Endvidere anbefales det at skabe en vekselvirkning mellem venlig konversation og interviewspørgsmål i løbet af interviewet (1979:58). Disse vejledende råd benyttede jeg under hvert interview, dog havde jeg på forhånd via mail informeret alle informanter om hensigten med interviewet. Ved hvert interview bidrog jeg med yderligere forklaring om hensigten med materialet, og desuden blev alle informanter informeret om hvorledes jeg ville benytte deres udtalelser, hvilket uddybes nærmere i *afsnit 6.5*. Min interviewguide gav mig en øget sikkerhed, fordi jeg på forhånd havde defineret spørgsmålene, og derfor ville det være lettere at komme tilbage til udgangspunktet, hvis jeg skulle miste overblikket. Desuden giver det semistrukturerede interview mulighed for at variere rækkefølgen af spørgsmål og plads til at skabe nye spørgsmål. Da jeg i sagens natur havde sparsom viden om hvad f.eks. en chefanklager eller en leder for Kriminalforsorgens resocialiserings afdelings daglige gøremål indebærer, måtte jeg stille flere opklarende spørgsmål, som ikke nødvendigvis er til direkte brug for specialet, men alligevel kunne rumme interessante fund. På denne måde, kunne jeg eventuelt opdage nye informationer og dimensioner om konteksten. Efterhånden som hvert interview skred frem, skete der gradvist ændringer i mine spørgsmål. Jeg benyttede stadigvæk min interviewguide, men efterhånden som min viden om feltet blev større, opstod der flere spørgsmål. Under hvert interview forsøgte jeg at afklare udsagnetes betydning ved at stille opfølgende eller opklarende spørgsmål. Dette kan medvirke til at gøre fortolkning ved analysen lettere tilgængelig og vil derfor øge specialets validering. Til gengæld er der ikke direkte sammenligningsgrundlag mellem interviewsene, da dette greb medvirker til at begrænse empiriindsamlingens replikation. Yderligere bar hvert interview præg af at være foretaget med informanter inden for hver deres felt, hvilket gav varierende dynamik. Eksempelvis interviewede jeg to repræsentanter fra Kriminalforsorgen, hvor begge var til stede, hvilket bidrog til en dynamisk situation, da informanterne også henvendte sig til hinanden med bl.a. opklarende spørgsmål og uddybelse af hinandens udsagn.

6.3.2. SEKUNDÆR EMPIRI

Jeg har indsamlet litteratur ved hjælp af diverse databaser og opslagsværker, hvor en kombination af forskellige søgeord på både dansk og engelsk, har givet varierende resultater. Af databaser og opslagsværker har jeg eksempelvis benyttet Aalborg forskningsportal, AU Library, nsfk.org, Den Store Danske Encyklopædi, Taylor & Francis online, osv. Jeg har benyttet søgeord som har direkte relateret sig til mit problemfelt, men også søgeord der tager afsæt i de valgte teorier. Søgeordene har jeg benyttet på både dansk og engelsk, eksempelvis har jeg anvendt seksuelt misbrug, seksualforbrydelse, pædofil, pædofili, krænker, krænkelse, sædelighedsforbryder, sædeligheds kriminel, sexual offender, sexual offenders, sex offenders, sexual child abuse, child abuse, incest, pedophile, osv. Søgeord er benyttet i kombination med Grønland eller Greenland.

6.4. TILGANG TIL FELTET

Da jeg har en adaptiv tilgang, er det indsamling af empirisk materiale blandt professionelle der har en viden om eller erfaring med voksne seksuelle krænkere, der danner grundlaget for min undersøgelse. Da min empiriindsamling foregik i Nuuk, Grønland, og da jeg ingen relationer eller kontakter havde i Grønland, og jeg havde behov for at få supplerende viden om Grønlands befolkning, kontaktede jeg derfor en bekendt, som er socialpædagogisk bostøtte i Aarhus og har en livslang tilknytning til Grønland. Gennem hende opnåede jeg konkrete tips om tilgang til Grønland, og forslag til fagpersoner og institutioner, der kunne udgøre eventuelle informanter. Derudover havde jeg yderligere to uofficielle samtaler med henholdsvis en nuværende leder fra en af Kriminalforsorgens institutioner i Danmark og en tidligere leder fra Kriminalforsorgen i Grønland. Begge kunne henvise til relevante fagpersoner, der eventuelt kunne deltage i interviews. Desuden foretog jeg en søgning på internettet, hvor jeg søgte efter relevante institutioner i Nuuk, som kunne bidrage med en repræsentant og derfor som informant i et interview. I alt sendte jeg 12 mails, hvori jeg redegjorde for hensigten med interviewet. Fire informanter vendte tilbage med bekræftende svar og fælles for dem alle, afsendte jeg

yderligere en mail med hovedtemaer for interviewet. Jeg fandt det umiddelbart underordnet hvilke demografiske forskelle informanterne besad, såsom alder, køn, etc. Deres deltagelse som informanter indebar kun en erfaring med og/eller en viden om seksuelle krænker, foranstaltning, forvaring, retstradition, etc. Dog er det væsentligt at bemærke informanternes tilknytning til Grønland og deres etnicitet, da det kan udgøre en forskel, som hverken forstås som negativ eller positiv, men ikke desto mindre bør understreges. Foley (refereret i Kvale & Brinkmann, 2014:138) diskuterer en metode, hvor informanten vælges, fordi denne besidder en specifik viden om fænomener, ligesom det er tilfældet i dette speciale, hvor fænomenet seksuelle krænker i Grønland udforskes gennem både teori og empiri. Informanterne deltager således i interviews som eksperter. Derved bliver interviews mere faktuelle end oplevelsesbaserede. Dog med den anke, at informanterne også fortæller om deres egen holdning og syn, hvilket er medvirkende til at farve deres praksis tilgang. *“As outsiders, ethnographers participate, observes, and ask questions to discover the cultural meanings known to insiders”* (Spradley, 1980:86). Selvom jeg ikke er etnograf, kan Spradleys udsagn alligevel benyttes i denne sammenhæng, da jeg har en position som udenforstående for den undersøgte kontekst, da jeg hverken har tilknytning til Grønland og min egen baggrund er etnisk dansk. Derfor var det forventet at jeg under interviews ville opleve vendinger og udtryk, endda tavs viden om en grønlandsk praksis, som jeg ikke umiddelbart kender til. Selvom alle informanter, på nær en enkelt, også har en etnisk dansk baggrund, men er relateret og bosiddende i Grønland, var dette ikke nødvendigvis en faktor, der gjorde sig gældende. *“[...] I would not include more than 4 or 5 case studies in a single study. This number should provide ample opportunity to identify themes of the cases [...]”* (Creswell, 2013:157). Jeg havde på forhånd ikke nogen konkret forventning til antal af informanter, men som den amerikanske professor John W. Creswell beskriver i ovenstående udtalelse, ses der ikke behov for flere end 4-5 informanter i en et kvalitativt studie, hvilket dette speciale baseres på, jf. *afsnit 6.1.: Forskningsdesign*. Men des færre informanter, desto mindre kan den opnåede viden bredes ud og generaliseres, læs nærmere herom i *afsnit 6.8.: Kvalitetskriterier*.

6.5. ETISKE OVERVEJELSER AF HENSYN TIL INFORMANTERNE

Jeg har taget udgangspunkt i de etiske retningslinjer og fire overordnede principper, der redegør for et i kapitel om etiske kodekser i bogen *Farligt feltarbejde – etik og etnografi i sociologien* (Jacobsen & Kristiansen, 2001:71-84) Der opfordres bl.a. til at man ved forskning altid bør sikre sig at, ” [...] *de implicerede ved præcist, hvad de indvilliger i, og at man besidder en vis indsigt i, hvad konsekvenserne heraf vil være*” (Jacobsen & Kristiansen, 2001:74). Jeg har både skriftligt og mundtligt informeret informanterne om hensigten med interview og formålet med specialet. Alle mine informanter har fremstået særdeles kapable og har givet fuldt samtykke til deltagelse i interview. Tre informanter ønskede desuden at gennemlæse transskriptionen fra deres interview, dermed blev der givet mulighed for at fremkomme med ønsker til censurering, hvilket ikke indtraf. En informant ønskede blot citater til godkendelse. Jeg havde forinden interviews overvejet, hvorvidt der ville opstå et dilemma ved ikke at anonymisere informanterne, da det er et offentligt speciale. Jeg nåede dog frem til den konklusion, at der ikke ville fremkomme kompromitterende eller personligt materiale om informanterne, da det ikke omhandler deres privatliv og derfor så jeg ikke nogen hindring i dette. “*All informants must have the protection of saying “things off the record” which never find their way into the ethnographer’s field notes*” (Spradley, 1979:36). Da informanterne kan opleve at føle sig henledt under et interview og fortælle om ting, de senere vil fortryde, skal informanterne jf. Spradleys udsagn have mulighed for beskyttelse, hvilket blev opnået ved informanternes mulighed for at godkende enten det transskriberede interview eller citater benyttet i specialet. Intervieweren bør desuden reflektere over, hvorvidt både formel og uformel tavshedspligt, bliver overholdt (Jacobsen & Kristiansen, 2001:76). Desuden er eksempler på cases om gerningsmænd eller ofre for seksuelt misbrug sløret og ikke inddraget i specialet, således at der ikke er den mindste mulighed for at personhenføre oplysningerne, eller at der opstår mistanke om informantens brud på tavshedspligten. Da jeg ikke kan finde en rimelig årsag til at lade det fremgå, har jeg valgt at slette disse for alle tilfældes skyld. Der må ingenlunde herske tvivl om at der i dette speciale er et klart skel mellem offentlig adfærd og privatlivets fred, hvorfor “*områder som seksualitet, sygdom og sociale problemer*”

(Jacobsen & Kristiansen, 2001:77) er særligt private og uden relevans for denne undersøgelse. Fælles for alle informanter er, at de er nævnt med navn, profession og tilknytning til Grønland. Disse informationer er medtaget, da de alle har forskellig profession og fagområde, og det giver informanternes udsagn en vis tyngde, med erfaringer draget fra deres professionelle virke. Alle informanter vil uanset navns nævnelse, være let genkendelige, da Nuuk har en mindre befolkning med eksempelvis kun én resocialiserings leder i Kriminalforsorgen, kun én forsker i forvaring, osv. Dog har jeg valgt at redigere og udelukke navne på kollegaer eller andre, som informanterne henviser til i de transskriberede interviews. Derudover har jeg valgt at inddrage informanternes tilknytning til Grønland, da kun en enkelt har grønlandsk etnicitet, øvrige informanter har dansk etnicitet og dette er væsentligt i relation til deres udsagn, tilgang og anskuelser på området. Det er vigtigt for gennemsigtigheden at angive informanternes tilknytning, herunder etniske tilhørsforhold til Grønland, men i sagens natur, antages det ikke at personer af grønlandsk etnicitet nødvendigvis deler anskuelser og tilgange. Desuden er deres fag profession nævnt, da det giver interviews en vis tyngde med udsagn draget fra fagligt stærke og erfarne informanter. Den anvendte videnskabsteori hermeneutikken tillader at man fortolker, hvis der skal forsøges at finde en mening på noget, der umiddelbart fremstår uklart. Som tidligere beskrevet i *afsnit 5: Videnskabsteori*, så er anvendelse af aktørkriteriet et krav for at levere en lydhør forståelse, der også stemmer overens med afsenderens intentioner. Dermed bør manipulation og fordrejning af empiri følgelig være helt centralt at undgå.

6.7. ANALYSESTRATEGI

I dette afsnit redegør jeg for, hvordan dette speciales analyse tilgås med udgangspunkt i den hermeneutiske metode. De transskriberede interviews er primært behandlet manuelt, samt ved hjælp af computerprogrammet NVIVO. Den valgte analysestrategi tager udgangspunkt i Malteruds (refereret i Dahlager & Fredslund, 2007:172) beskrivelse af en hermeneutisk analyse. Analysestrategien defineres som *dekontekstualisering* og *kontekstualisering* og består af fire trin, som jeg i det følgende vil gennemgå. Hvert

interview materiale blev i første omgang behandlet for sig, men efterhånden som læsning skred frem, tilegnede jeg mig større viden om emnet og derfor måtte jeg være opmærksom på ikke at forhaste processen og overse potentielle vigtige kategorier eller meningsbærende enheder.

Det første trin bestod i at genlæse hvert interview, danne et helhedsindtryk og her fik jeg mulighed for at opnå et fornyet overblik.

Ved andet trin kodede jeg kategorier, dels med udgangspunkt i interviewguidens temaer og i interviewets meningsindhold, lige såvel som jeg havde specialets teoretiske funderinger med i baghovedet, hvilket stemmer godt overens med min adaptive tilgang. Jeg fandt meningsbærende enheder som eksempelvis *grænseløshed* eller *selvkontrol*, der siden blev struktureret ind i en kategori med overskriften *Mulige årsager til seksuelle krænkelse*. Ved hjælp af NVIVO har jeg testet de meningsbærende enheder for forekomst i interviews. Jeg testede deres hyppighed, for at undersøge om jeg havde overset noget og for at få en mere overskuelig tilgang. Dermed kunne jeg med lethed genfinde udsagn i interviews, hvilket bidrog til et øget overblik. Denne kodning resulterede i 6 kategorier med et større antal meningsbærende enheder under hver kategori.

Ved det tredje trin blev kategorierne operationaliseret og her undersøgte jeg om kategorierne skulle slås sammen, samt om der var overensstemmelse mellem kategorierne og den meningsbærende enhed.

Det fjerde trin karakteriserer rekontekstualisering. Her undersøges ikke *hvad* teksten siger, men *hvordan* den kan forstås sammen med problemformuleringen. Jeg udforskede de 6 kategorier ved at sætte dem sammen med både sekundær empiri og forskningsspørgsmål og således udforske sammenhænge. Herefter fremkom et mønster, og da alle interviews var behandlet i denne sammenhæng, kunne de benyttes til analyse (Dahlager & Fredslund, 2007:174).

6.8. KVALITETSKRITERIER

I relation til konsistensen af forskningsresultater, vil *reliabiliteten* af en undersøgelse omhandle andre forskeres mulighed for at opnå samme forskningsresultater. Eksempelvis

om interviewpersonerne vil give forskellige svar under et interview med en anden forsker (Kvale & Brinkmann, 2014:318). Dette speciales primære empiri er indsamlet ved brug af semistrukturerede interviews, hvor jeg har forsøgt at opnå så uddybende svar som muligt, men samtidig også forfulgt informantens udsagn. Dette for at sikre at jeg hverken misforstår eller overfortolker ved analysen. Grundet de semistrukturerede interviews, vil det ikke kunne lade sig gøre præcist at gentage interviews, og derudover har jeg en forforståelse, som vil skinne igennem i dette speciale. Empirien vil derfor blive tolket ud fra mine forudsætninger via min forforståelse, når den hermeneutiske videnskabsteori benyttes. Derfor har undersøgelsen en relativt lav reliabilitet, hvilket ikke nødvendigvis er en dårlig værdi, da det ofte gør sig gældende for kvalitative undersøgelser grundet metoderne. Da det primære empiriske grundlag er ekspert interviews med fagpersoner, må reliabiliteten forventes højere, end hvis de var interviewet som privatpersoner om erfaringer og holdninger. Cresswell betragter:

[...] "validation" in qualitative research to be an attempt to assess the "accuracy" of the findings, as best described by the researcher and the participants. This view also suggests that any report of research is a repre-sentation by the author. (2013:249-250)

Som Cresswell beskriver i ovenstående citat, anskuer jeg ligeledes *validering* af dette kvalitative studie til at være en vurdering af resultater, som ikke kan løsrives fra den indsamlede empiri eller mig. Da dette speciale er hermeneutisk funderet, hvor der ikke mødes noget forudsætningsløst, har tilgangen til både informanter, analyse af indsamlet empiri og tolkning af dette, været præget af denne præmis. Kvale og Brinkmann finder en konklusion valid, hvis denne er korrekt udledt af sine præmisser, hvor et gyldigt argument bl.a. er stærkt, fornuftigt og velbegrundet (Kvale & Brinkmann, 2014:318) Dette indebærer samtidig, at der skal være transparens, og dermed har jeg gennem hele specialeprocessen haft fokus på min egen forforståelse og refleksion, hvilket er blevet ekspliciteret i denne undersøgelse. Desuden opnås der transparens, da informanternes udsagn og forskningsspørgsmål er vedlagt specialets bilag. Dermed kan læsere af

rapporten, forholde sig til analysen og sammenholde med informanternes udsagn. *Generaliserbarhed* betyder om specialets resultater kan benyttes i andre sammenhænge. Den viden jeg har opnået stammer fra min primære empiri, som består af en mindre gruppe, bestående af 5 informanter. Desforuden er den opnåede viden, meget konkret og kontekstafhængig, da det omhandler Grønland og i særdeleshed Nuuk. Mine resultater vil derfor være mest relevante i forhold hvad der gør sig gældende i forhold til seksuelle overgreb på børn i Grønland.

7. TEORETISK RAMME

Dette afsnit har til hensigt at redegøre for undersøgelsens teoretiske perspektiver. Teoriafsnittet vil ikke være absolut, da jeg vil gå yderligere i dybden med de enkelte teorier i den empiriske analyse. De valgte teorier er på hvert deres niveau, hvilket vil fremgå af den enkelte teori, da jeg benytter dem med et hermeneutisk udgangspunkt. Ifølge Johnstone (2015) er Restorative Justice, efterfølgende oversat til dansk; genoprettende retfærdighed, både en teori, en proces og en måde at anskue samfundet på. I denne teori gennemgang vil jeg først tage udgangspunkt i genoprettende retfærdighed på samfunds- og gruppeniveau. For at gøre teorien yderligere anvendelig i den empiriske analyse, har jeg valgt derefter at belyse Joyce-Wojtas og Keenan (2016) videreudvikling af begrebet genoprettende retfærdighed i forhold til seksualforbrydere, hvilket primært er på individniveau. Derefter vil jeg inddrage Braithwaites (1989) teori om shaming og McAlindens (2005) perspektiv på shaming og seksualforbrydere. I dette speciale er der fokus på, hvilke sammenhænge der medvirker til at nogle mennesker begår krænkelser mod børn og unge, hvilket jeg har vurderet er essentielt, da jeg vil undersøge, hvordan genoprettende retfærdighed og shaming kan medvirke til at sikre, at en krænker ikke begår samme forbrydelse igen. Dette ud fra antagelsen om at de sammenhænge, der har været medvirkende til, at en person har begået et seksuelt overgreb, kan være med til at belyse, hvilke supplementter til eksisterende praksis, der kan benyttes for at forhindre nye overgreb. Derfor er Gottfredson og Hirschis Self-control

Theory (2014) inddraget for at belyse, hvorfor nogle personer begår sædelighedskriminalitet.

7.1 GENOPRETTENDE RETFÆRDIGHED

Gerry Johnstone, forfatter og professor, anskuer genoprettende retfærdighed som et afsæt for at skabe et retfærdigt samfund (Johnstone, 2015:61). Ved genoprettende retfærdighed forstås kriminalitet som samfundsskadeligt, og som noget der skader borgerne og relationerne mellem borgerne. Derfor søges der at genoprette den skade som kriminalitet har forvoldt, hvilket kan ske gennem inkluderende og samarbejdende processer (Berger et al., 2015:9). Ved traditionel dansk retstradition gengældes en forbrydelse ved at tildele en straf, hvilket ikke er genoprettende retfærdigheds ærinde. Derimod bør en lovovertræder tage ansvar for den krænkelse der er forvoldt (Berger et al., 2015:9). Genoprettende retfærdighed er ikke kun et begreb, en teori eller en model, men der eksisterer tværtom en større mængde af guidelines, modeller og praksisorienterede tilgange inden for dette område. Der udvikles fortsat på praksisorienterede tilgange til genoprettende retfærdighed, da det benyttes på forskellig vis i forskellige lande og derfor også er kontekstafhængig. Dette speciale vil tage udgangspunkt i det teoretiske fundament i genoprettende retfærdighed, der omhandler samfundets medvirken i både forebyggelse af kriminel adfærd og at holde lovovertræderen til ansvar for sin gerning. Tillige vil der tages afsæt i at mindre samfund medvirker til beslutninger vedrørende lovovertræderen, så denne kan genoprette skaden, der er forvoldt. Herunder vil der tages udgangspunkt i *conferences* og *cirkler*, som er modeller eller guidelines, der kan forsyne et samfund med supplementer til eksisterende praksis. Johnstone kritiserer, at ansvaret for sociale problemer professionaliseres, da det ikke er hensigtsmæssigt, og gavner hverken offer, gerningsmand eller det omgivende samfund. Når en forbrydelse betragtes som en skade ikke bare påført mod et enkelt offer, men også en skade på borgerne i et samfund, bør det også være disse, som bliver berørt af forbrydelsen, der medvirker til at holde lovovertræderen til ansvar for gerning. Derfor vurderer Johnstone, at fagfolk og statslige

embedsmænd bør være mindre involveret i straffesager, og at deres rolle bør skifte til at facilitere en genoprettende dialog mellem lovovertrædere, deres ofre og eventuelt øvrige medlemmer af samfundet. Derudover mener Johnstone, at idealet ved genoprettende retfærdighed er at få offeret og gerningsmanden 'humaniseret', så begge parter kan se mennesket bag forbrydelsen og dermed nedbryde både stereotyperne, frygt samt eventuelle misforståelser, som ellers ville medvirke til at vanskeliggøre både heling og fred mellem parterne (Johnstone, 2015:62-63). Joyce-Wojtas og Keenan (2016), professorer fra University college Dublin, har beskrevet hvordan genoprettende retfærdighed kan benyttes specifikt i forbindelse med seksualforbrydere, herunder særligt krænker af børn. Deres forskning medgiver, at forholdet mellem borgere og samfund på den ene side og det straffende retssystem på den anden side er et komplekst forhold, da det både skal varetage og beskytte borgere og ofre, men samtidig også tage vare på afvigende adfærd, som eksempelvis sædelighedskriminalitet. Joyce-Wojtas og Keenan argumenterer for at der ses behov for et hybridt system, der tillader elementer af både genoprettende retfærdighed og konventionel strafferet (Joyce-Wojtas & Keenan, 2016:44). De beskriver hvordan retssager skal sikre en fair rettergang for både den sigtede og offeret, hvilket i praksis betyder, at man tester beviser mod den sigtede, frem for at adressere skaden der er forvoldt offeret. Desuden gælder princippet om at den sigtede er berettiget til en antagelse om, at denne er uskyldig, indtil det modsatte er bevist og dette er fundet bevist uden for enhver rimelig tvivl. Joyce-Wojtas og Keenan skønner at det for flere ofre kan føre til en situation hvor offerets behov og følelser kan forekomme irrelevante for retssagen, da staten tager ejerskab over processen, og offeret derfor bliver reduceret et vidne (Joyce-Wojtas & Keenan, 2016:45). Bl.a. derfor argumenterer de for nødvendigheden af et hybridt system ved at påpege kritik af det aktuelle straffende retssystem, både set fra krænker og offer perspektiv. Ved en sædvanlig straffende proces, kan en krænker fortrænge skaden, der er forvoldt ofret og forsøge at varetage og beskytte egne interesser, frem for at medvirke til en, i genoprettende retfærdigheds perspektiv, reel og redelig sagsgang. Dertil kan en forøget kriminalisering samt stigmatisering af en krænker også medføre, at denne fornægter eller fortrænger lovovertrædelsen. Yderligere

kan medierne bidrage til stigmatisering, hvis retssystemet ikke korrigerer eventuelle fejlopfattelser, der kan opstå i mediedækningen af en sag. Retssystemet kan uforvarende medvirke til at forhindre, fremfor facilitere, reintegration grundet stigmatisering af krænker. Derudover mener Joyce-Wojtas og Keenan, at det aktuelle strafferetssystem er nedslidt, da en retssag ofte er en langvarig proces, hvilket i sagens natur kan være vanskelig for både offer og krænker at vente på de juridiske beslutninger der bliver truffet. Dertil lægges der vægt på at mangel på beviser kan belaste offeret yderligere. Tilmed kan et fjendtligt miljø under en retssag føre til en sekundær 'offerliggørelse' (Joyce-Wojtas & Keenan, 2016: 47-48). Genoprettende retfærdighed kan også muliggøre at samfund af 'oprindelige folk' kan få en måde at håndtere kriminalitet på, som ses mere velegnet til deres kultur, mener Consedine (refereret i Johnstone, 2015:63). *Circles* eller *conferences* er en oprindelig og traditionel måde at håndtere afvigelser og kriminel adfærd på, af bl.a. New Zealands maorier, indfødte i Nordamerika og andre oprindelige stammesamfund, og derfor kan genoprettende retfærdighed muliggøre en reaktivering af de traditionelle metoder og en revitalisering af koloniserede folks traditionelle skikke, hvilket Zion og Cunneen skønner (refereret i Johnstone, 2015:63). Netop anskuelsen af den oprindelige og traditionelle måde at håndtere kriminalitet på, kritiseres i *Everything You Always Wanted to Know About Restorative Justice* (*But Were Afraid to Ask)* (2009), Ph.d.-afhandling af Jakob v. H. Holtermann, hvori han beskriver at genoprettende retfærdigheds bevægelsen kan medvirke til at idyllisere fortidens håndtering af kriminalitet (Holtermann, 2009:13) og der kan ses en tendens til at understrege en skarp kontrast mellem retfærdighed og gengældende straf, med en uforsonlig retorik, hvor straf og gengældelse konstitueres i opposition til genoprettende retfærdighed (Holtermann, 2009:10). Holtermann beskriver at flere strafferetsteoretikere sætter spørgsmålstegn ved genoprettende retfærdigheds moralske formål, eksempelvis at genoprettende retfærdighed implicit håner ofrenes legitime følelser af vrede og uretfærdighed (Brudholm, refereret i Holtermann, 2009:14) og bl.a. derfor kan mangle forståelsen for det hændte.

7.2. REINTEGRERENDE OG STIGMATISERENDE SHAMING

Flere kriminologiske teorier har gennem årene beskæftiget sig med, hvordan social kontrol, stempling og stigmatisering kan medvirke til at afskrække fra kriminalitet og afhjælpe at en lovovertræder fortsætter en afvigende adfærd (Braithwaite, 2014:267). John Braithwaite, australsk kriminolog og professor, indskriver sig i disse teorier med teorien om *shaming*. Omdrejningspunktet i teorien er, at kriminalitet vil forekomme i en højere grad, når *shaming* er stigmatiserende, end når *shaming* er reintegrerende (Braithwaite, 2000:267). Braithwaites teori om reintegrerende *shaming*, søger at styrke kriminologiske hovedteorier som eksempelvis subkultur teori, strain teori, kontrolteori og følgelig stemplingsteori. Braithwaite søger ikke at modbevise eller tage afstand fra disse teorier, men derimod skal teori om reintegrerende *shaming* fungere, som det manglende element til de klassiske teorier (Braithwaite 1989:4-5). *Shaming* tager afsæt i alle sociale relationer, hvor der kan udtrykkes misbilligelse og fordømmelse med en intention om at fremkalde fortrydelse i lovovertræderen. Efter *shaming* vil reintegration eller stigmatisering følge, men dette er afhængigt af, hvordan omgivelserne reagerer på lovovertræderen (Braithwaite, 2014:272). Lovovertræderen, der oplever *shaming*, kan nå til et vendepunkt i sit liv hvor samhørighed med det konventionelle samfund vægtes højere end fortsættelsen af en kriminel løbebane. Hvis lovovertræderen tilmed har gode sociale relationer, vil denne kunne opnå tilgivelse og den støtte, som er essentiel for atter at blive medlem af fællesskabet (Braithwaite, 2014:272-273). Det er udslagsgivende, at det ikke er lovovertræderen, der bliver defineret som amoralsk, men at det er den kriminelle gerning, der forkastes (Braithwaite, 2000:287). Braithwaite betragter *shaming* som en nødvendig del af social kontrol, der både foregår formelt og uformelt, hvor der gennem lovovertræderens sociale netværk kan forekomme uformel *shaming*, moralisering og alternative handlemuligheder og adfærdskorrigerende påbud. Reintegrerende *shaming* kan skelnes fra stigmatisering ved at have en begrænset varighed, hvor udfaldet er tilgivelse og at der forsøges under *shaming* processen, forsøges at vedligeholde respektfulde relationer (Braithwaite, 2014:273). Anskues *shaming* teorien fra et individ niveau vil stigmatiserende *shaming* have en betydelig negativ effekt på et individ med

dårlige sociale bånd til det konventionelle samfund. Den manglende indbyrdes afhængighed kan forværre stigmatisering, og kan give den afviste lovovertræder endnu ringere kår for bevarelse af sociale bånd, og dermed bliver stigmatiserende shaming selvforstærkende. Eftersom de sociale bånd bliver kappet, vil den sociale kontrol blive svagere og Braithwaite sandsynliggør, at lovovertræderen derefter vil få antisociale værdier forstærket og eventuelt søge sammen med andre i en subkultur af afvigere (Braithwaite, 2000:287). Betragtes teorien fra et samfundsniveau vurderer Braithwaite, at samfund præget af urbanisering, hvor indbyggerne er mindre indbyrdes afhængige, kan have den konsekvens, at borgerne ikke oplever gensidighed og tillid, og derfor vil udfaldet typisk være en stigmatiserende shaming (1989:100). Oplever et større antal af individer at blive stigmatiseret, kan udfaldet være at de vil udvikle kriminelle subkulturer, da de ekskluderes fra det konventionelle samfund. Braithwaite vurderer, at det endelige resultat vil være et samfund med en højere kriminalitetsrate (2014:273). Derimod vil reintegrerende shaming være mere udbredt i samfund, hvor fællesskabet er stærkt og i en tillidsfuld og respektfuld samhørighed med andre (Braithwaite, 2000:291).

7.3. SHAMING OG GENOPRETTENDE RETFÆRDIGHED

Braithwaite forener reintegrerende shaming og genoprettende retfærdighed, ved en formodning om at de tilsammen vil have et mere effektivt greb på at reducere kriminalitet end domstolene. Grundtanken omhandler idealet om, at lovovertræderen selv anerkender skam gennem beklagelse og et ønske om at reparere skaden. Det kan, ifølge Braithwaite, også medvirke til at hele den forurettedes skam over hændelsen (Braithwaite, 2000:293). Anne-Marie McAlinden, Nordirlandsk professor, udforsker brugen af shaming mekanismer i forbindelse med seksualforbrydere, særligt krænker af børn. McAlinden belyser, at krænker udstødes fra fællesskabet, og resultatet bliver ofte, at stemping og stigmatisering forekommer, og i værste fald kan konsekvensen blive at seksualforbryderen recidiverer til krænkende adfærd. McAlinden argumenterer derfor for, at reintegrerende shaming vil bekræfte krænkerens medlemskab i et samfund, hvor et støttende og helende netværk for seksuelle krænker ses som en kerne i reintegrerende shaming og benyttes

med positiv effekt. Netværket for seksuelle krænkerer er et eksempel på, hvordan samfundet kan fungere i et partnerskab med staten og frivillige (McAlinden, 2005). I en videreudvikling af Braithwaites teori (1989) om reintegrerende og disintegrerende shaming finder McAlinden, at forsøg på at kontrollere seksuelle krænkerer i et samfund efter løsladelse kan have en disintegrerende natur. Disse forsøg på at kontrollere krænkerer indebærer eksempelvis amerikanske offentlige registre, der fører oversigt over seksuelle krænkerer og disse fremstilles til offentligt skue. Medierne følger op med 'name and shame' kampagner, hvilket kan opildne til selvtægt, og borgernes frygt for krænkerer mobiliseres. Det er langt fra at sikre krænkerens resocialisering, den negative stigmatisering er medvirkende til at isolere krænkerer og kan ultimativt lede til en recidiverende adfærd (McAlinden, 2005:377). Der er ingen mennesker der ønsker at blive udstillet i den offentlige gabestok, og samfundets opmærksomhed på den seksuelle krænker er da primært også for at advare potentielle ofre og ikke alene for at ydmyge krænkeren, ifølge Kelly (refereret i McAlinden, 2005:378). Desuden er der et ønske om at øge trygheden i krænkerens nærmiljø, men da krænkeren oplever at blive stigmatiseret, kan dette give alvorligt bagslag. Som tidligere beskrevet, mener Braithwaite, at den stigmatiserede lovovertræder kan have en tendens til at alliere sig med en subkultur, der består af andre afvigere (Braithwaite, 2000:288). Modsat Braithwaite mener McAlinden derimod, at konsekvensen af stigmatisering for krænkeren vil være, at denne isolerer sig fra det lovkonforme samfund (McAlinden, 2005:374-379). McAlinden beskriver, at uden struktureret støtte i samfundet kan en retsforfølgelse i det strafferetlige system føre til øget risiko for recidiv.

Without structured support programmes in the community to assist in offender readjustment, to help them to desist, and victims to protect themselves, arrest, prosecution and conviction via the criminal-justice system may result in more incidents of sexual offences in the long term. (Finstad 1990; Braithwaite and Daly 1994; Hudson 1998: 237, gengivet i McAlinden, 2005:380)

Ligeledes pointerer McAlinden, hvordan alternative konfliktløsninger i relation til seksualforbrydere i højere grad end det traditionelle straffesystem formår at varetage både beskyttelse af samfundet og den dømtes behov (McAlinden, 2005:373-374). Der er således indikationer på, at genoprettende retfærdigheds *konferencer* eller *cirkler* er i stand til at sanktionere krænkeren for den begåede handling, men dette sker i et integreret samspil med fællesskabet i det omkringliggende samfund. Hertil skal det medregnes at personer er mere tilbøjelige til at opleve skam i en mindre gruppe, end i et udefineret massesamfund. Genoprettende retfærdighed udformet i *konferencer* eller *cirkler* er en oplagt mulighed for reintegrerende shaming, da personer fra lokalsamfundet samles i et fællesskab, som både kan vække skam og fremme reintegration hos den seksuelle krænker (McAlinden, 2005:380).

7.4. SELF-CONTROL THEORY

De amerikanske kriminologer Gottfredson og Hirschi har udviklet Self-control Theory (2014) (herefter oversat til dansk; teori om selvkontrol), som omhandler individets manglende evne til at regulere selvkontrol, hvilket Gottfredson og Hirschi betragter som den primære årsag til kriminel adfærd. Gottfredson og Hirschi beskriver, at det er karakteristisk for mennesker med lav selvkontrol at ville have tilfredsstillt deres behov på en simpel og nem måde. De reagerer på stimuli i det omgivende miljø for at opnå en konkret 'her og nu' tilfredsstillelse. I kontrast til dette ses folk med høj selvkontrol at kunne udsætte deres behov for tilfredsstillelse. Hvor Gottfredson og Hirschi har et fokus på forældrenes ineffektive børneopdragelse, som den primære årsag til at individet begår kriminalitet, placerer eksempelvis teori om differential association den primære årsag til kriminalitet hos en primær gruppe af ligesindede, hvor strain teori fokuserer på manglende muligheder gennem uddannelse og på arbejdsmarkedet, som en kilde til frustration, der kan føre til kriminalitet. De førnævnte teorier har dermed et fokus på årsager udenfor hjemmet, hvor teori om selvkontrol fokuserer på årsager i barnets opvækst i hjemmet. De udelukker dog ikke øvrige udefrakommende faktorer, som

medvirkende til også at påvirke selvkontrollen (Gottfredson & Hirschi, 2014:238). Teori om selvkontrol vil hovedsageligt inddrages i forbindelse med de sammenhænge, der kan identificeres når voksne krænker børn og unge i Grønland, og dermed også de sammenhænge, der kan medvirke til at personen recidiverer. Personer med ringe evne til at regulere selvkontrol har en tendens til at mangle vedholdenhed, kræver sex uden forpligtelse, tyer til selvtægt og søger spænding i risikofyldte aktiviteter, som kan involvere fare og bedrag. Nogle former for kriminalitet kan medføre smerte eller ubehag for ofret, hvor folk med ringe grad af selvkontrol vil have en tendens til at være selvcentrerede og insensitive overfor andres smerte. Nogle kriminalitetsformer giver ikke øjeblikkelig nydelse eller tilfredsstillelse, men derimod lettelse fra en irritation, der er opstået. Eksempelvis kan irritationen over et grædende barn fungere som en trigger for efterfølgende fysisk mishandling. Dette kan ske fordi mennesker med en lav grad af selvkontrol ofte oplever at have en minimal tolerance for frustration og en lille evne til at respondere verbalt på dette, hvor responsen i stedet bliver fysisk. Personer med ringe grad af selvkontrol vil derfor have en tendens til at være impulsstyrede, risikovillige, have vanskeligt ved at planlægge langsigtet og derfor have en øget risiko for at have en afvigende adfærd eller at indgå i kriminalitet (Gottfredson & Hirschi, 2014:242-243).

If criminal behavior is oriented short-term rewards, and if child-rearing is oriented toward long term rewards, there is little reason to expect parents themselves lacking self-control to be particularly adept at instilling self-control in their children. (Gottfredson & Hirschi, 2014:250)

Hirschi og Gottfredson sandsynliggør, at lav selvkontrol kan skyldes mangel på omsorg, disciplin og opdragelse under opvæksten. Mennesket er ikke født med lav selvkontrol eller er genetisk disponeret for sådan en adfærd (Gottfredson & Hirschi, 2014:246-247).

Gottfredson og Hirschi mener derimod, at hovedårsagen til lav selvkontrol skal findes i inkompetent børneopdragelse og i ringe tilknytning mellem barnet og forældrene, der kommer til udtryk ved manglende omsorg samt manglende opsyn med barnet, hvor forældrene ikke reagerer på afvigende adfærd eller er i stand til at genkende afvigende adfærd. Desuden forekommer der ringe adfærds-korrigerende, med mangel på enten

sanktioner eller misbilligelse af en afvigende handling, der ifølge Gottfredson og Hirschi, er en af de mest kraftfulde sanktioner. Dertil kan forældrene selv have en afvigende adfærd eller være kriminelle. Gottfredson og Hirschis teori bygger på teori og datamateriale, der tyder på at mennesker med ringe grad af selvkontrol ikke er i stand til at socialisere deres børn, hvilket ikke skyldes, at de bevidst opdrager deres børn til kriminalitet, men da de ikke selv besidder en høj selvkontrol, evner de ikke at socialisere deres børn (Gottfredson & Hirschi, 2014:247-250).

8. ANALYSENS INDLEDNING OG INFORMANTER

Med udgangspunkt i arbejdsspørgsmålene ved problemformuleringen, er analysen opdelt i to, således at hver del udgør en analyse og en delkonklusion på hvert arbejdsspørgsmål, der tilsammen udgør speciallets konklusion og dermed et svar på den indledende problemformulering. Første analysedel har til formål at præsentere et perspektiv på hvilke sammenhænge, der kan identificeres når voksne krænker børn og unge i Grønland. Hensigten er at opnå viden om baggrunden for denne form for sædelighedskriminalitet i Grønland, for at kunne tilgå anden analysedel, som har til formål at diskutere hvorledes teori om genoprettende retfærdighed og teori om shaming kan medvirke til at understøtte eksisterende praksis. I analysen henviser jeg ikke nødvendigvis direkte til teoretikerne, men vil derimod benytte de teoretiske perspektiver implicit i analysen. Inden analysen tilgås, vil jeg introducere analysens informanter.

Undersøgelsens 5 informanter er:

Annemette Nyborg Lauritsen er ansat som lektor og uddannet ph.d. på Illisimatusarfik, Grønlands Universitet. Annemette har bl.a. udarbejdet en lang række af artikler om forvaring i Grønland. Annemette boede på Grønland som barn indtil sit 5. år, men vendte tilbage for 16 år siden og er grønlandsk gift. Etnisk dansk.

Ditte Sølbeck er 36 år og uddannet antropolog. Ansat som AC-fuldmægtig i Socialstyrelsen i et projekt for udviklingsafdelingen, hvor hun er beskæftiget med bl.a. opfølgning og evaluering, implementering og udvikling vedrørende projekter omkring

seksuelle overgreb. Ditte har boet med sin familie i Grønland siden januar 2017. Etnisk dansk.

Morten Nielsen er 47 år og uddannet jurist. Ansat som chefanklager ved Grønlands politi. Morten har boet i Grønland siden 2005. Etnisk dansk.

Aviaja Olsvig er uddannet socialrådgiver. Ansat som projektleder indenfor resocialisering ved Kriminalforsorgen. Forinden har Aviaja været kriminalforsorgsleder i omtrent 5 år. Aviaja er oprindelig fra Grønland, men fastboende siden 1983. Etnisk grønlandsk.

Adam Heckscher er uddannet jurist, ansat ved Kriminalforsorgens hovedkontor siden august 2017. Fastboende siden sommeren 2017. Forinden ansat som jurist i Kriminalforsorgen i Danmark siden 2011. Etnisk dansk.

9. ANALYSE 1. HVILKE SOCIALE SAMMENHÆNGE KAN IDENTIFICERES NÅR VOKSNE KRÆNKER BØRN OG UNGE I GRØNLAND?

9.1. SOCIALE PROBLEMER

I 2011 beskrev lektor i samfundsvidenskab Peter Bundesen om sociale problemer, at:

Det er en iagttaget, uønsket social (livs)situation, som der er en udbredt opfattelse af, at offentlige institutioner har et ansvar for at søge afhjulpet gennem en hjælpeindsats. Denne kan udføres alene eller i samarbejde med andre institutioner. (Bundesén, 2011:15)

Jeg har valgt at tage udgangspunkt i definitionen på sociale problemer, for at belyse hvorfor disse er en væsentlig faktor, der kan medvirke til at voksne krænker børn og unge i Grønland. Når informanterne fortæller om seksuelle krænkelser i Grønland, er det fælles for dem alle, at de benævner sociale problemer som en væsentlig faktor. Sociale problemer kan anskues forskelligt afhængigt af kontekst og land, men her antager jeg at eksempelvis misbrug af alkohol også anskues som et socialt problem i Grønland, såvel som i Danmark. Da alle fem informanter på nær en, er etniske danske, vil disse formodentlig have den samme anskuelse på sociale problemer, hvilket kan betragtes som

en væsentlig fejlkilde, for hvad hvis eksempelvis misbrug af alkohol alene betragtes som et *forbrug*, frem for et *misbrug* af majoriteten af etniske grønlandere? Følgende afsnit bør derfor gennemgås med det forbehold at, hvad etniske danskere betragter som sociale problemer, ikke nødvendigvis er et socialt problem i Grønland. Morten forklarer, at sædelighedssager typisk forekommer i misbrugsmiljøer, hvor der også er sociale problemer. Han tilføjer, at det dog ikke er udelukkende belastede miljøer, men også forekommer i helt almindelige miljøer. *“Men altså, det er jo sjældent almindelige velfungerende mennesker, der begår de grovere voldtægter”* (Bilag 1:2). Citatet underbygger, at de grovere sædelighedsforbrydelser ses i udsatte miljøer. I tråd med dette beretter Ditte, at faktorer som massivt alkoholforbrug, der kobles sammen med mistrivsel, arbejdsløshed og øvrige sociale faktorer, vil reproducere en *“rigtig dårlig cirkel i forhold til overgreb, hvor det er blevet lidt en norm i nogle samfund, hvor det bare er sådan”* (Bilag 2:4). Fælles for alle informanter er, at de nævner en kombination af sociale problemer, som kan risikere at udgøre et belastet miljø, hvor børn er socialt udsatte og kan være nemme ofre for overgreb. Aviaja angiver også vold i krænkerens barndomshjem, som en faktor for at denne kan vokse op og krænke børn. Hun beskriver, at det bestemt ikke er alle, der er blevet seksuelt misbrugt (Bilag 4:17). Ditte angiver også oplevelser med vold og krænkelser i krænkerens opvækst, som en faktor for at denne vokser op og krænker børn. *“Hvor vold jo er en endnu større indikator for at man bliver seksuel krænker, end seksuelle krænkelser jo er, hvis man har været udsat for vold i hjemmet og det er der rigtig meget af også”* (Bilag 2: 4). Fra afsnit 3.2 redegøres der for at vold i hjemmet er en anerkendt risikofaktor i forbindelse med udviklingen af seksuelt krænkende adfærd hos børn og unge, samt at det kun er omtrent 20% af de samme børn, der selv har været eksponeret for krænkende overgreb, som begår krænkende overgreb på andre børn (Strange, 2006: 10). Aviaja og Ditte lader begge til at være bevidste om vold i opvæksten som en risikofaktor, og de punkterer dermed myten om, at børn der har været ofre for overgreb, vokser op og per automatik krænker børn igen. De tætte familieforhold er et kendetegn i det grønlandske samfund, da flere generationer bor under samme tag, bl.a. grundet fattigdom, se eventuelt *afsnit 2.1*. Dette oplever Ditte også, da hun i forbindelse med sit arbejde i

Socialstyrelsen rejser rundt i Grønland og en beskrivelse fra en bygd lyder: “[...] der bor de jo flere generationer sammen stadigvæk, i de mindre samfund, i samme huse og sådan [...]” (Bilag 2:10). Annemette formoder ligeledes, at boligforhold med store familier eller flere generationer under samme tag er en medvirkende faktor, hvorfor overgreb kan ske. Hun udtaler at, *“fattigdomsproblemer, boligproblemer, indtag af alkohol, hvis der bliver holdt kæmpe efterfest i en lejlighed hvor der bor flere generationer og en meget fuld mand kommer til at ligge sammen med et barn, så sker det”* (Bilag 3:8). I tråd med kombinationen af flere sociale faktorer, der har betydning for hvorfor voksne krænker børn, underbygger Annemette med sin udtalelse om kombinationen mellem flere generationers samvær kombineret med alkohol og at *“så sker det”* at et barn bliver udsat for overgreb. Ditte byder ind med flere faktorer der kan belyse hvorfor voksne krænker, men understreger at det er hendes generelle tolkning:

at det var en far eller en stedfar eller en onkel, der selv har været udsat for mistrivsel og alkoholforbrug, arbejdsløshed, vold i hjemmet, som i al fald selv har haft et hårdt liv og som så fortsætter den cirkel, på de børn der er i nærheden. (Bilag 2:10)

Igen benævnes mistrivsel, misbrug, arbejdsløshed, vold i hjemmet som faktorer, men denne gang kombineres dette med *gerningsmanden*, hvor Ditte nævner *en far, stedfar eller en onkel*. Fælles for alle informanter er, at de finder det vanskeligt at kategorisere en krænker. På mit spørgsmål om at komme med et bud på en krænker profil understreger alle informanter, at deres udtalelser om en krænker profil udelukkende kan foretages på et generelt plan, da der ikke foreligger evidente undersøgelser på området med en karakteristik af seksuelle krænker i Grønland. Relation mellem offer og krænker er dog et væsentligt fund, som her vil blive uddybet.

9.2. RELATION

Alle informanter har en oplevelse af, at størsteparten af seksuelle overgreb mod børn sker intrafamiliært. Enten af en far, stedfar, onkel, fætter eller ven af huset. Som tidligere

beskrevet kan det formodes, at den voksne krænkers relation til barnet er afgørende for, hvor alvorlige konsekvenserne vil være for barnet. Ifølge Helweg-Larsen (2000:24) omhandler dette magtudøvelsen fra voksen til barn, men man kan også med rimelighed antage, at tillid mellem barn og voksen bliver skadet ved et overgreb og derudover hyppigheden af overgreb. Annemette foretog et arkivstudie i anden anledning, hvor hun gennemgik, hvilke forbrydelser de forvaringsdømte var dømt for. Gennem de indsattes journaler kunne hun se, hvilken relation den dømte havde til den forurettede. Annemette understreger, at arkivstudiet var et øjebliksbillede, men på det tidspunkt var det tydeligt, at det primært var egne børn, der var de forurettede eller børn, krænkeren var i familie med (Bilag 3:9). Adam har også en formodning om, at langt størstedelen af den sædelighedskriminalitet, der bliver begået, er af personer man har en relation til, men formoder også at det sjældent er en overfaldsvoldtægt (Bilag 4:13). Morten ser både sager, hvor der er egentlige voldtægter af børn med vold eller trusler om vold, men beskriver at der også er flere sager, hvor det ikke er egentlige voldtægter, men uddyber at: *“det er jo klart, at den voksne har skaffet sig sex ved brug af den forskel på deres magtposition, som der jo ligger i at han er en voksen mand og barnet er et barn”* (Bilag 1:2). På et spørgsmål om en karakteristik af en krænker, bemærker Morten at: *“Det er jo typisk en mand, men også kvinder. Det er jo typisk en voksen mand, men også børn. Og det er typisk et menneske, som har andre problemer “* (Bilag 1:4). Morten ved i kraft af sit virke som chefanklager, at også kvinder bliver anmeldt, sigtet og dømt, men at det er område, hvor det hovedsageligt er mænd der sigtes (Bilag 1:4). Adam og Aviaja har i Kriminalforsorgen ikke oplevet kvindelige krænkerer i Grønland, Adam kan kun komme i tanke om få tilfælde af kvindelige krænkerer i Danmark, men hvor kvinden har været den passive part og manden har været den systematiserede og udad reagerende part (Bilag 4:12). Aviaja uddyber med, at der ikke engang blandt befolkningen er en oplevelse af, at kvinder kan krænke børn. Hun tænker dog, at flere mødre eller bedsteforældre godt ved, hvis der foregår seksuelle krænkelser i hjemmet. Hun tilføjer yderligere at: *“Det er jo hele bygden, der ved det, mange gange”* (Bilag 4:13). På spørgsmålet om hvorvidt at der forekommer medkrænkerer, f.eks. mødre eller bedsteforældre, der forholder sig passivt, fortæller Ditte, at det oftest er noget af det

sværeste for ofrene for krænkelser. Retrospektivt undrer ofrene sig; “hvorfors gjorde hun ikke noget” eller “hvorfors blev der ikke handlet på noget?”. Ditte tror derfor, at der foregår en stiltiende accept, hvilket ikke adskiller sig fra andre lande, og at der ikke ses så stor forskel på landene imellem, hvordan familien og øvrige har en passiv respons på krænkelser. *“Man lukker jo også øjnene og der er ting man ikke ser, fordi man ikke vil se det”* (Bilag 2:10). Ifølge Strange (2000a:125-127) er det da heller ikke usædvanligt at kvinder er medkrænkerer eller har kendskab om overgrebene, men enten hverken kan eller vil se det. Ditte fortæller uddybende at der i øvrige nordiske lande, ses omkring 1/3 del af krænkelserne, der bliver begået af andre børn og unge og at det sandsynligvis ikke er så anderledes i Grønland, da hun ved at der forekommer rigtig mange overgreb på eksempelvis døgninstitutioner og elevhjem fra andre børn og unge (Bilag 2:10). Morten fortæller at anklagemyndigheden registrerer et mindre antal krænkelser begået af et barn hvert år, men slutter sagerne, da de ikke skal videre efterforskes. Han beretter i øvrigt, at når der iværksættes en efterforskning, så er det fordi at der skal pålægges en foranstaltning, hvilket der ikke skal hvis det er et barn eller ung, under den kriminelle lavalder, som aktuelt er 15 år. Når overgrebet registreres, er det med henblik på, hvis forurettede kræver erstatning fra Erstatningsnævnet, så skal der være registreret en forbrydelse. *“[...] vi sender dem jo straks videre til en social myndighed, når vi konstaterer at de involverede er under 15 år og så må de foretage noget der”* (Bilag 1:4).

9.3. GRÆNSELØSHED

Adam og Aviaja fra Kriminalforsorgen fortæller, at grænseløshed er en faktor for hvem man har seksuel omgang med. Tilsættes misbrug i form af alkohol eller hash, udvises grænserne yderligere (Bilag 4:7). Aviaja uddyber, at grænseløsheden også kommer til udtryk i form af andre overgreb, som eksempelvis partnervold, hvor Aviaja lægger vægt på, at adfærden er styret af at ville have egne behov dækket. Aviaja giver et eksempel på, at en grænseløs person kan banke konen og have vanskeligt ved at styre egne følelser og nemt komme i konflikter og i slagsmål (Bilag 4:7). Aviaja formoder, at årsagen til dette kan findes ved at vedkommende under opvæksten selv er blevet skadet og derfor ikke ved,

hvornår nok er nok og ikke har fornemmelsen for, hvornår tingene bliver ubehagelige for andre (Bilag 4:8). Til gengæld kan vedkommende godt mærke, at han selv bliver ked af det.

[...] Der er mange ting, som går hen og bliver selvfølgelige, fordi det har onklen gjort, eller “sådan er vi opdraget”. Der er noget der er smadret et eller andet sted. Man kan ikke mærke, når man gør tingene forkert [...]. (Bilag 4:8)

Ud fra et kendskab til Kriminalforsorgens klienter mener Aviaja, at klienterne godt ved, at de overskrider en grænse, når de forgriber sig på børn, men hun fortæller, at hvis terapeuterne, der behandler familier og børn kontaktes, vil terapeuterne mene at ingen af de involverede er helt sikre på grænserne. Aviaja udtaler: “*jamen der er ikke nogen der ved hvornår hvad*” (Bilag 4:8). Underforstået, at der ikke er nogen involverede, der kender grænsen. Aviaja har dog fornemmelsen af at, klienterne bagefter godt ved, at de har overskredet grænser, dog med undtagelse af de “*virkelig, virkelig grelle*” (Bilag 4:8). Ditte retter også fokus mod grænseløshed blandt børn, noget hun både har læst beskrevet i børnetalsmandens rapporter, men også selv oplevet på rejser i Grønland. Hun har oplevet børn i en bygd, som både er meget fysiske, i form af kram og ukritisk tæt kontakt, men også aggressivt grænseløse, hvis ikke de fik den opmærksomhed, de higede efter. “*Jeg tænker, der er også noget kulturelt i at man er lidt mere tæt og [...] hvor man kan mærke at der er altså virkelig noget bekymrende i forhold til hvad de lærer derhjemme måske*” (Bilag 2:15). Ditte kæder grænseløshed blandt børn sammen med voksne, der selv har været udsat for overgreb, da man ved, at de selv kan have vanskeligt ved at sætte grænser for deres børn. “*Enten så bliver de alt for overbeskyttende eller også så kan de slet ikke forholde sig til deres børn.*” (Bilag 2:15). Ditte beskriver, at nogle børn kan opleve en sekundær traumatisering, hvis deres forældre selv har oplevet overgreb i deres egen barndom, hvilket kan have konsekvenser for børnene i henhold til almindelige sociale relationer, “[...] *men også sådan seksuelt hvor der måske bare er nogle flydende grænser, som gør det lettere for en krænker at forgribe sig på børnene*” (Bilag 2:15). Fra afsnit 3.3. redegør psykolog Kuno Sørensen for, at børn kan have en barriere for at modstå seksuelle krænkelser. Det bør atter

understreges, at børn *aldrig* er skyldige i voksnes krænkelser, men voksne, der ønsker at krænke, kan finde lette ofre blandt børn, der ikke er modstandsdygtige over for krænkelser. Voksne, der lider af senfølger efter overgreb, kan have vanskeligt ved at sætte grænser for deres børn og enten overbeskytte dem eller undlade at grænsesætte for dem. Det er ikke tydeligt om grænseløsheden iblandt nogle børn i udsatte områder i Grønland skyldes førnævnte sociale problemer eller manglende grænsesætning, muligvis betinget af forældrenes utilstrækkelige indgriben. Dog ved vi at risikofaktorer hos børn, som ikke evner at stå imod krænkerer, består af *“følelsesmæssig usikkerhed eller uopfyldte behov, manglende fysisk omsorg, manglende venner, manglende støtte og opbakning fra forældre, alder, naivitet og manglende viden”* (Sørensen, 2011:4). Disse risikofaktorer er væsentlige at bemærke, når man læser Dittes udtalelser om børn, der forekommer aggressivt grænseløse, meget fysiske og som higer efter opmærksomhed. Hvorvidt børnene er udsatte for krænkelser er ikke entydigt, men vidner om børn, der har vanskeligt ved normal social kontakt. Som dokumenteret i det indledende problemfelt, *afsnit 2*, ved vi at adskillige krænkerer selv har været udsat for overgreb i barndommen, og hvis ikke de voksne ofres senfølger behandles, kan der forekomme en negativ social arv, hvor deres børn kan blive udsatte og blive potentielle ofre for overgreb.

9.4. STYRET AF EGNE BEHOV

Både grænseløse og behovsstyrede voksne er faktorer, der medvirker til at sandsynliggøre overgreb af børn. Aviaja pointerer, at hun gennem mødet med sine klienter i Kriminalforsorgen oplever: *“[...] voksne forældre, der mere tager hensyn til eget behov, her- og-nu behov stillet, meget impulsive, frem for at se på barnets behov og udsætte egne behov [...]”* (Bilag 4:5). Hun noterer sig derfor, at flere børn må passe sig selv og oplever omsorgssvigt, og dermed ikke bliver voksne på en god måde, når forældrene er behovsstyrede (Bilag 4:5) Adam uddyber:

[...] Hele tiden, mig, mig, mig! Den tror jeg godt, man kan brede lidt mere ud og sige at det er nok i virkeligheden noget af det, som skal forklare den del, som er størstedelen af den sædelighedskriminalitet der bliver begået [...]. (Bilag 4:8)

Fra Gottfredson og Hirschi's teori om selvkontrol, ved vi at voksne med ringe grad af selvkontrol har en tendens til impulsiv, selvcentreret adfærd med insensitivitet overfor andres ubehag. Vi ved også, at de har behov for umiddelbar behovstilfredsstillelse, og derfor vil forældre med lav selvkontrol eksempelvis lade deres børn være uden opsyn, for at få stillet egne behov, som eksempelvis misbrug af alkohol eller hash. Når børn i udsatte miljøer er uden opsyn, bliver de "nemme ofre" for seksuelle krænkelse. Men det er kun den ene side af sagen, for derudover vil folk med lav selvkontrol ifølge Gottfredson og Hirschi have en tendens til at få deres umiddelbare behov stillet uden at konsekvensberegne og dermed kaste sig ud i eksempelvis sex udenfor ægteskabet, misbrug og en afvigende seksuel adfærd. Denne behovstilfredsstillelse og grænseløshed kombineret med øvrige sociale faktorer, og udsatte børn uden opsyn kan give anledning til at en voksen forgriber sig seksuelt på et barn. Morten fortæller, at anklagemyndigheden af og til får oplysninger fra Danmark vedrørende brug af børneporno. Han uddyber:

[...] hvis man kigger på antallet af seksualforbrydelser i Grønland, ja hvis man skal være rigtig fræk og sige noget rigtig direkte, så er det fordi man i Grønland gør noget ved det, i stedet for at kigge på billeder. Jeg kan ikke sige om det er en rigtig udtalelse, men det er i al fald en udtalelse jeg har hørt. (Bilag 1:5)

Gottfredson og Hirschi's teori fremsætter, at personer med lav grad af selvkontrol kan have en minimal tolerance for frustration og være ringe til at respondere verbalt eller hensigtsmæssigt på frustration, responsen kan derfor blive fysisk og give en lettelse fra en irritation der er opstået (Gottfredson & Hirschi, 2014:242-243). Med en lav tolerancetærskel og en fysisk respons på irritation vil en person med lav selvkontrol oftere komme i konflikt med loven. Mortens beretning om at "*man gør noget ved det, i stedet for*

at kigge på billeder” sandsynliggør at også lav selvkontrol her er en faktor for overgreb, da der er insensivitet over for ofret, og at der handles uden at konsekvensberegne med risiko for alvorlige sanktioner. “[...] det er jo ret sjældent at det er folk, som hører til i den øverste del af samfundet, fordi qua deres personlighedsmæssige problemer og mangel på impuls kontrol, eventuelt psykisk sygdom, jo ikke kæmper sig derop” (Bilag 1:2). Blandt andre faktorer nævner Morten også i foregående citat en faktor som mangel på impuls kontrol, som ikke alene sandsynliggør at vedkommende krænker børn, men også at vedkommende tilhører bunden af samfundet.

9.5. KULTUR OG GEOGRAFI

Følgende afsnit er medtaget og har betydning for specialets fokus, da det geografisk er væsentligt at undersøge konteksten, selvom denne ikke undersøges tilbunds gående. Ditte fortæller:

Det er selvfølgelig ikke alle steder, jeg tror det var i den rapport fra Tasiilaq fra MIO der, hvor de oplevede at folk de sagde: *“Nåh ja, men det skal de nok vænne sig til med tiden, børnene at de bliver forgrebet, sådan er det jo”*. Så tænker jeg [...] det er jo helt langt ude. (Bilag 2:15)

Alle informanter er enige om at, seksuelle krænkelser mod børn og unge i Grønland er socialt uacceptabelt blandt størstedelen af befolkningen. Dog har alle informanter tilfælles, at de har hørt fra tredjepart eller læst beretninger om bygder eller mindre samfund i Grønland, hvor overgreb mod børn og unge anses for at være ligefrem en del af normen eller som en del af fællesskabskulturen. Grønland har et befolkningstal på 55.969 personer per 4. maj 2018 (Grønlands statistik, 2018) og befolkningen fordeler sig på et meget stort areal med byer og bygder ved landets kyster. Grønland kan være svært fremkommelig og er afhængig af vejr og vindforhold, når der skal flyves mellem landsdele, byer og bygder. De mindre lokalsamfund afskæres og isoleres fra hinanden, og derfor er indbyggerne i de små samfund dybt afhængige af hinanden. Særligt Nord- og Østgrønland betegnes ofte som fattige områder, hvor der er flere udsatte familier i befolkningen.

Annemette udtaler i den forbindelse, at der er stor fattigdom på Østkysten, som derfor kan medføre sociale problemer, alkohol- og hashmisbrug, overgreb, kriminalitet og selvmord (Bilag 3:12). Også Morten har en opfattelse af, at de sociale problemer på Østkysten er markant større end ved Vestgrønland. Han forklarer, at der er en høj frekvens af sædelighedsforbrydelser i Østgrønland (Bilag 1:6). Adam fortæller, at han har hørt fra tredjepart, at man i Østgrønland har haft flere retssager, hvor de sigtedes advokater har argumenteret for frifindelse i sager om seksuelle overgreb mod børn. Argumentationen for frifindelse har bestået i, at seksuel omgang med børn er en del af den Østgrønlandske kultur, og kulturen vil dermed blive underkendt. Adam har i samme forbindelse hørt fortællinger om at:

[...] hvis børn ikke kan sove, at man så nusser dem til at sove. [...] Jeg ved ikke om det er en del af deres kultur. Men i alt fald, kan man stå og påstå det, når man gerne vil have sin klient frifundet. (Bilag 4:9)

Adam beretter endvidere, at han dog er sikker på at langt størstedelen er enige om, at man ikke bør krænke børn, og såfremt det er en del af de mindre samfunds kultur, vil de færreste derfor være åbne om det, med mindre det kan komme en sigtet til gavn, eksempelvis ved en retssag (Bilag 4:9). *“Man ved godt, det er forkert, men man accepterer det [...]”* (Bilag 4:9). Aviaja fortæller, at seksuelle krænkelser af børn ikke er accepteret de fleste steder i Grønland, men hun har hørt, at der bliver fortalt, at der er nogle af de mindre steder, hvor det accepteres. Det er dog de færreste steder, påpeger hun (Bilag 4:9). I relation til accept forklarer Morten at *“Der er nogen som har den opfattelse, at seksuelt misbrug af børn er acceptabelt. Jeg tror at der er en almen forståelse af, at det ikke er acceptabelt”* (Bilag 1:3). Morten konstaterer dog, at der tilsyneladende er massive problemer også i det nordlige Grønland og fortæller om en beretning fra tredjepart, hvor kvinderne i en bygd forgreb sig på drenge i 13-15-årsalderen, når mændene drog ud for at fiske. Morten konstaterer, at det er ganske afsporet og at *“[...] der er ikke helt de samme grænser, som der normalt ville være i forhold til børn. Men det er ikke noget, som jeg har belæg*

for at sige, at det er noget som gælder i større omfang.” (Bilag 1:3). Ligeledes fortæller Ditte en historie fra tredjepart, hvor Grønlands kolonitid bliver inddraget som en årsagsfaktor til, at mænd forgriber sig på børn og unge:

At der også kom rigtig mange danske mænd op og arbejde i minerne og fiskefabrikkerne [...], som også lavede et skred i at der er rigtig mange grønlandske kvinder, der også fandt sig en dansk mand, som lige pludselig gjorde i nogle af de her samfund at så ‘manglede’ der på en måde, kvinder til mændene. (Bilag 2:4)

Ved analysens indledning bemærkede jeg, at der bør tages forbehold for informanternes etnicitet og ydermere bør alle informanternes geografiske placering bemærkes. Da alle informanter er bosat og professionelt relateret i Nuuk, består deres information fra deres professionelle virke, primært fra Grønlands hovedstad, bortset fra Ditte der også foretager rejser til byer og bygder. Alle informanter afviser prompte at seksuelle overgreb er kulturelt betinget, men til trods for dette har alle informanter historier, rygter eller fortællinger om at det modsatte gør sig gældende, for i al fald det nordlige og østlige Grønland. Både den nordlige og østlige del af Grønland er udfordret ift. sociale problemer og omstændighederne vedrørende seksuelle overgreb er baseret på rygter, konstateringer eller myter. Dog kan det faktisk konstateres, at der er en højere forekomst af sædelighedsforbrydelser i Østgrønland, og at der ses større fattigdom.

9.6. DET ER IKKE NØDVENDIGVIS PÆDOFILI

Min antagelse om, at krænkelserne ikke udelukkende skyldes pædofili, understøttes af både primær og sekundær empiri. Adam og Aviaja fortæller begge, at de har en oplevelse af at: *“det er meget få, som de vil have en mistanke om er egentlige pædofile, det er ikke lige det, der spiller så stor en rolle i forhold til sædelighedskriminalitet”* (Bilag 4:7).

Informanterne fra Kriminalforsorgen konstaterer med dette udsagn, at de ikke anser egentlige pædofile for at udgøre hovedparten af gerningsmænd ved sædelighedskriminalitet. Aviaja uddyber dette med, at de færreste seksuelle krænkere sandsynligvis er pædofile eller kan diagnosticeres således, og at det derfor kan forekomme

vanskeligere at finde en formel på, hvorledes de skal hjælpes (Bilag 4:20). Annemette udtrykker at: “[...] selvfølgelig er der også pædofili, men man er meget tilbøjelig til [...] at sige hver gang der foregår et overgreb mod et barn, så er det fordi vedkommende er pædofil.” (Bilag 3:8). Annemette pointerer, at der selvklart forekommer pædofile krænkerere, men ser en tendens i at en befolkning antager, at alle overgreb begået mod børn er foretaget af pædofile. Ditte medgiver at;

[...] der har været sådan en tendens til at se på seksuelle krænkerere [...] man tager virkelig afstand fra dem, men også i sådan en grad at de heller ikke får noget hjælp og så fortsætter den der cirkel jo. (Bilag 2:4)

I afsnit 3.2. benyttes Rangstrups redegørelse for, hvorfor det ses essentielt at skelne mellem pædofili og overgreb mod børn i relation til psykiatrisk behandling af krænkeren. En pædofil vil typisk have en *vedvarende og eksklusiv seksuel præference for børn*, hvorfor man kan forvente at denne seksualdrift ikke stopper. Derimod vil en gerningsmand, der ikke er pædofil og som krænker et barn, ikke have en vedvarende og eksklusiv seksuel præference for børn. Overgrebet kan skyldes flere andre faktorer, og hvis man kan rette disse faktorer op, eller blive opmærksom på disse, kan der være mulighed for at den enkelte ikke begår overgreb igen, altså recidiverer. Rangstrup redegør for at det er essentielt at der skelnes mellem pædofili og overgreb mod børn, i relation til terapeutisk behandling af krænkeren, hvilket alle tre informanter lader til at være bevidste om. Ditte fortæller ydermere, at der sjældent ses forudgående planlægning i forbindelse med krænkelserne, men at hun ofte hører at, flere krænkerere har det dårligt efter hændelsen, da de efter eget udsagn ikke havde til hensigt at forgribe sig på et barn (Bilag 2:4).

10. ANALYSE 2. HVORDAN KAN GENOPRETTENDE RETFÆRDIGHED OG REINTEGRERENDE SHAMING FUNGERE SOM ET SUPPLEMENT TIL EKSISTERENDE FORANSTALTNING I EN GRØNLANDSK KONTEKST?

I analysedel 1 sandsynliggjorde jeg hvilke forhold eller sammenhænge, der kan gøre sig gældende i forhold til, at individet begår seksuelle overgreb mod børn og unge. I følgende analysedel vil jeg præsentere nogle bud på, hvordan det grønlandske samfund muligvis kan medvirke til at forebygge at seksuelle krænker begår nye krænkelser af børn og unge. Dette undersøger jeg ved at overveje, hvorledes teori om genoprettende retfærdighed og teori om shaming kan fungere som et supplement til eksisterende foranstaltning. Dette analyseafsnit vil belyse teorierne på både samfunds- og gruppeniveau, da de nuværende foranstaltninger aktuelt ikke kan anses som forebyggende.

10.1. GENOPRETTENDE RETFÆRDIGHED

Ved teori om genoprettende retfærdighed anses kriminalitet som en skade gerningsmanden påfører samfundet. Analyse del 1 har sandsynliggjort, at sædelighedskriminalitet mod børn og unge både kan skyldes bl.a. krænkerens sociale forhold, lave selvkontrol samt grænseløshed, men også at Grønlands udfordringer med fattigdom samt arbejdsløshed og misbrug øger sandsynligheden for at en voksen krænker børn. Ergo er det både forhold på individniveau, men også på samfundsniveau der gør sig gældende. Ser vi nærmere på samfundsniveau ved vi, at krænkelser af børn ikke accepteres, da lovgivningen forbyder krænkelser af børn og unge, og at der både foranstaltes og sanktioneres, hvis en gerningsmand dømmes for en sædelighedsforbrydelse. Men vi har også via informanternes udsagn fået et indblik i at der kan være tale om at der visse steder i landet, især i socialt udsatte miljøer, kan forekomme en social accept af krænkelser, hvilket kan være en øvrig forklaring på det høje antal af krænkelser. Hvad handler denne skævhed om? For at skabe et retfærdigt samfund med

plads til individets udfoldelse, bør vi have konsensus om at følge de vedtagne formelle normer og regler. Hvis disse brydes, er det kriminalitet, hvilket skader samfundet i genoprettende retfærdigheds optik. I 1970 beskrev Alf Ross, at: *"[...] en vis normativ orden findes, eksisterer eller gælder i et vist samfund vil sige, at dens bud i det hele og store faktisk følges af samfundets medlemmer, og følges fordi de føler sig forpligtede dertil"* (Ross, 1970, s. 14). Ditte fortæller at:

[...] i nogle af de her små lokalsamfund er det på en måde blevet en normalitet, med seksuelle overgreb. Ikke normalitet på en positiv måde, men fordi at det sker så ofte. Der er blevet rykket ved nogle grænser i forhold til seksualitet. (Bilag 2:3)

Hvis vi skal forstå Dittes udsagn i lyset af teori om genoprettende retfærdighed, så er det blevet en normalitet i nogle af de små lokalsamfund at skade samfundet og menneskene deri ved at begå seksuelle overgreb på børn og unge. Samfundet har pligt til at beskytte dets svageste, og her er det uomtvisteligt børn og unge der er ofre for, at samfundets grænser er rykket i forbindelse med seksualitet. Dette medvirker ikke til at skabe et retfærdigt samfund eller en normativ orden, som Ross i ovenstående citat beskriver. Et retfærdigt samfund, er genoprettende retfærdigheds ærinde. Det kan derfor overvejes, om der i nogle grønlandske byer og bygder fejles i at beskytte borgerne i relation til det konventionelle foranstaltningssystem. I sagens natur skal krænkerne anmeldes og holdes til ansvar for deres ugerning, førend der kan arbejdes på at genoprette skaden, der er forvoldt. Holdes krænkeren ikke til ansvar for sin gerning kan genoprettende retfærdighed og mediation mellem parterne ikke benyttes. Men hvis de seksuelle krænkelser ikke kommer til myndighedernes kendskab, eller hvis myndighederne ikke reagerer på dem, så er det vanskeligt at yde offeret retfærdighed og reelt skabe en forandring.

10.2. SEKSUELLE KRÆNKELSER BLIVER IKKE NØDVENDIGVIS ANMELDT

Adam fastlår at: *[...] Man er nødt til at gøre noget. Man kan ikke bare lade barnet stå med den der følelse af at "Jeg sagde noget, og så blev jeg ikke troet". Fordi det faktisk nærmest er et*

overgreb nummer to [...] (Bilag 4:13). Flere informanter fortæller, at børn og unge kan blive mistroet og som Morten fortæller, i nedenstående citat, så "forstyrres harmonien" når enten en familie eller et barn åbent fortæller om krænkelser. Morten fik dette indtryk ved at læse Børneombudsmandens rapport, hvor "[...] dem der blev udstødt i en bygd, det var dem der ville snakke med hende [børneombudsmanden, red.] om krænkelserne, ikke dem der havde begået krænkelserne. [...] Dem der forstyrrer harmonien." (Bilag 1:8). Der kan ligge flere sammenhænge bag at krænkelserne ikke anmeldes, dels relationen mellem offer og krænker, da det i analysedel 1 er sandsynliggjort at det oftest ikke er kontaktvoldtægt, men at offer og krænker har en relation til hinanden, oftest endda familiær, hvilket kan vanskeliggøre anmeldelse af overgreb for et barn eller en ung. Derudover vil der altid ske en overskridelse af et magtforhold ved et overgreb fra en voksen på et barn eller en ung. Desuden fortæller Ditte at det kan være udfordrende at få foretaget videoafhøringer af børn tilstrækkeligt hurtigt efter hændelsen, at det lokale sundhedspersonale (såfremt der er sundhedspersonale i byen eller bygden), ikke har erfaring med at benytte et kit til indsamling af fysiske beviser hos barnet eller den unge, så det nærmest bliver endnu et overgreb på offeret. Ditte uddyber med et eksempel på en større bygd i Nordgrønland, hvor der ikke er sundhedspersonale, intet politi, men derimod en kommunefoged med et 5-dages kursus der herefter skal fungere som en myndighed, så der er ikke nogen at rette henvendelse til med erfaring på området (Bilag 2:9). Grønland har i alt 59 bygder, og dette er et eksempel på en af de større, hvorfor man kan formode, at det samme gør sig gældende i de øvrige bygder. Endvidere beretter Ditte om, at der til tider kan fremkomme en håbløshed blandt befolkningen i bygderne, som kommer til udtryk ved at ignorere krænkelserne. *"Man lukker jo også øjnene og der er ting man ikke ser, fordi man ikke vil se det. Og hvad kan de stille op, hvis man føler at det ikke nytter noget at sige noget til politiet eller noget"* (Bilag 2:10). Så der kan blandt befolkningen i de mindre byer og bygder forekomme en håbløshed, hvor det er op til befolkningen selv at regulere sædelighedskriminalitet og yde beskyttelse for deres børn og unge. *"Så sådan lidt en opgiveness stadigvæk, så det måske mere bliver lagt over på forældrene selv om at beskytte deres børn"* (Bilag 2:11). Når systemet og de officielle instanser ikke fungerer optimalt i

forbindelse med at sikre børn og unges retssikkerhed, bliver forældrene stedfortrædende og råder derfor børnene til hvem de bør undgå. Ditte uddyber; *“Jeg ved nogle af de mindre byer, der hører jeg tit det der med: “Vi ved hvem de er og skal sådan være opmærksomme på det og holde vores børn fra det” (Bilag 2:11).* Benytter vi perspektiver fra McAlindens teori om shaming, så er samfundets opmærksomhed på en krænker, ikke med det primære formål at ydmyge krænkeren, men nærmere for at advare potentielle ofre. Når borgere i de mindre samfund “ved hvem krænkerne” er, men der ikke handles på den viden, fordi det ikke altid “nytter noget”, så kan de øge trygheden i det omkringliggende samfund ved i det mindste at advare børn og unge. Den mistænkte krænker får ikke afprøvet sin sag ved retten, så der er ikke nødvendigvis vished for at den mistænkte vitterligt er krænker. Dette kan give alvorligt bagslag for den mistænkte, der derved kan opleve at blive stigmatiseret.

10.3. NÅR KRÆNKEREN BLIVER ANMELDT OG SIGTET, HVAD KAN GENOPRETTENDE RETFÆRDIGHED OG SHAMING BIDRAGE MED?

Men hvis krænkeren bliver anmeldt og sigtet, kan genoprettende retfærdighed så medvirke som et supplement til eksisterende foranstaltning? Fra sekundær empiri har jeg erhvervet mig en forståelse af, at flertallet af gerningsmænd i Grønland generelt erkender deres skyld i forbindelse med sædelighedssager og i særdeleshed vedrørende seksuelt misbrug af børn. Morten fortæller, at

Jeg tror, det er en gammel myte. Altså det kan godt være at man kan spore en lidt større tendens til at erkende, men en stor del af de erkendelser, som vi får er af typen: *“Jeg kan ikke huske det, men jeg tilstår”* og det kan jeg altså ikke bruge til noget. (Bilag 1:7)

Som chefanklager i Nuuk kan Morten ikke bruge hukommelsessvigt til grundlag for en tilståelse, for det skal lægges til grund i retten, at den sigtede skal være i stand til at forklare om detaljerne. “Og en erkendelse, som består af: *“Jeg kan ikke huske, men jeg erkender”* det kan jeg simpelthen ikke bruge til noget. Den kan jeg ikke lægge til grund” (Bilag 1:7). Morten uddyber; at bliver den forurettedes forklaring ikke modsagt, så må den jo

lægges til grund, når gerningsmanden ikke kan forklare. *”Men jeg kan ikke lægge en tilståelse, hvor man ikke kan forklare hvad der er sket og man ikke er i stand til at forholde sig til hvad der er sket, til grund. Det er ikke retssikkerhedsmæssigt betryggende.”* (Bilag 1:7). Morten forklarer, at der er sigtede som reelt ikke kan huske det, men andre gange skyldes det ubehaget ved at genfortælle eller også vil den sigtede fortrænge det, *”fordi det ikke passer ind i ens billede af sig selv, det skulle være en ret almindelig psykologisk mekanisme, har jeg ladet mig fortælle”* (Bilag 1:7). Annemettes indtryk, er, at flere krænkerer godt kan erkende, at de har gjort det, men at de sigtede forsøger at lave en årsagssammenhæng qua en eventuel personlighedsafvigelse og de sigtede kan bortforklare med: *”jamen det var fordi der skete det og det og det...” [...] ”hun skulle bare ikke have gjort sådan og sådan, så havde jeg jo ikke gjort det, så hun er næsten lidt selv ude om det.”* (Bilag 3:11). Fra afsnit 2.3.2., ved vi at der allerede i år 2000 sås en tendens til at krænkeren i langt flere tilfælde end tidligere benægtede. Jurist Anne Troelsen havde undersøgt 210 sager fra perioden 1991 til midten af 1996, hvor det blev påvist at 49% af de sigtede gav en uforbeholden tilståelse, og derudover kunne lægges et større antal delvise tilståelser og sager hvor krænkeren har været betydeligt påvirket af alkohol, så han ikke kunne huske hændelsen. Morten udtrykker i ovenstående citater, at han ikke kan bruge delvise tilståelser til noget i retten, da det dermed ikke er *”retssikkerhedsmæssigt betryggende.”* (Bilag 1:7) og ikke kan lægges til grund for retten. Hvad årsagen til de stigende delvise tilståelser er, eller hvad det skyldes at flere og flere ikke erklærer deres skyld, vides ikke. Derimod er det for både krænker og offer ikke hensigtsmæssigt, såfremt den sigtede er skyldig, da der ikke tages ansvar for overgrebet, barnet bliver mistroet, og det er vanskeligt at lave en eventuel opfølgende terapeutisk behandling af krænkeren. Derudover kan der ikke udarbejdes en mediation, hvis ikke krænkeren påtager ansvar og erkender sin skyld. Joyce-Wojtas og Keenan argumenterer for dette ved at påpege, hvordan en krænker kan “fortrænge skaden” ved en sædvanlig straffende proces og forsøge at varetage og beskytte egne interesser, frem for at medvirke til en reel og redelig sagsgang. Bl.a. derfor argumenterer Joyce-Wojtas og Keenan for, at det konventionelle strafferetssystem er nedslidt og påpeger derfor nødvendigheden af et hybridt system, hvor elementer fra genoprettende

retfærdighed og konventionel strafferet konstitueres. En konventionel retssag kan være både opslidende og hård, og der benyttes mange ressourcer på at gennemføre en sådan. Desuden kan mangel på beviser besværliggøre processen yderligere. Ved genoprettende retfærdighed er erkendelse af skyld et centralt omdrejningspunkt, i relation til mediation mellem parterne, men også at gerningsmanden påtager sig ansvaret for den forvoldte skade, førend skaden kan heles, både for det omgivende samfund, men også for offeret. Krænkeren skal forberedes til mediation ved at vedkende sig overgrebene og tage ansvar for dem (Kristensen & Grahn, 2016:187). Krænkeren kan forudgående have haft en forvrænget opfattelse af overgreb og søge at minimalisere den skade, krænkeren har forvoldt, og distancere sig fra skyld og skam (Kristensen & Grahn, 2016:189). Forbliver krænkeren i fornægtelse hvor denne bagatelliserer det skete, anbefales et mediations møde ikke, da dette kan være skadeligt for ofret (Kristensen & Grahn, 2016:190). Mediation er imidlertid ikke noget der kan hjælpe alle, for kan krænkeren ikke fremkomme med svar som vil hjælpe offeret i en helingsproces, vil der ikke blive afholdt noget mediationsmøde (Kristensen & Grahn, 2016:194). Aktuelt foregår der ikke mægling mellem parterne i Grønland, men Aviaja fra Kriminalforsorgen fortæller, at det tidligere har været hensigten, men at det endnu ikke er lykkedes. Det har været planlagt, men Kriminalforsorgen og psykologer tilknyttet institutionen har ikke kunne få det til at køre. Aviaja ved ikke hvorfor, men forklarer at hun formoder, at der hverken har været tilstrækkelig styring på projektet eller ressourcer til det (Bilag 4:16). Ditte fortæller i forbindelse med mægling at:

[...] det handler rigtig meget om at, [...] der bliver givet en eller anden form for undskyldning og noget forsoning imellem. Både for det offer der er, men også for at man kommer videre som den krænkende part. At man accepterer at man har gjort noget forkert og arbejder med det.
(Bilag 2:13)

Ditte fortæller om en voksen fra et mindre samfund, der havde måtte acceptere at hun mødte krænkeren fra sin opvækst næsten hver dag, men med hjælp fra terapeuter kunne

hun nå så langt i en proces, at hun faktisk næsten var ligeglad med at møde ham. “[...] Jeg er voksen nu, jeg kan endda have øjenkontakt og bare lade, som ingenting” (Bilag 2:13).

Ovenstående udsagn understreger værdien af, at offeret får hjælp af terapeuter til at møde sin tidligere krænker hver dag, til trods for at der ikke er foregået en mediation parterne imellem. Ditte fortæller endvidere om, at man ved mediation opstiller nogle aftaler, som eksempelvis kan være at *“personen ikke skal hilse når han går forbi, man laver nogle helt simple regler og så er det sådan: ”Så er vi i accept og så er det okay at vi er her”* (Bilag 2:13).

Kan offeret på sigt opnå en grad af heling uden mediation ved at indgå i en terapeutisk behandling, så kan det diskuteres om mediation er en nødvendighed for offeret.

Krænkeren skal forinden en mediation foretages, nå til en erkendelse af at denne har begået krænkende handlinger, og hvis dette erkendes, så kan mediation mellem offer og krænker medvirke at krænker ikke recidiverer, da mediation mellem parterne medvirker at krænker tager ansvar for sin forbrydelse og bidrage til at krænker resocialiseres.

Mediation er altså ikke alene for at hele offeret og for at denne kan komme videre, men også for at krænkeren indgår i en terapeutisk behandling og erkender sin skyld, for at kunne arbejde videre med sig selv. Morten fortæller, at Grønland i år 2009 fik en ny Kriminallov, hvor gerningsmandsprincippet blev modificeret, så man både vurderer handlingens grovhed og gerningsmanden, frem for at anvende gerningsmandsprincippet fundamentalistisk. Morten vurderer;

Og i min optik, altså i et moderne samfund, der kan det jo ikke være meningen at se bort fra en voldtægts alvorlighed og så give en eller anden betinget dom, fordi det måske var det, som gerningsmanden trængte til. (Bilag 1:4)

10.4. RETSTRADITION OG SANKTIONERING

Morten fortæller, at Grønland endnu ikke har den bestemmelse i den grønlandske Kriminallov, der gør at man betegner seksuel omgang med børn under 12 år, som voldtægt. Det bliver i Danmark bedømt efter voldtægtsbestemmelsen, i Grønland bedømmes det aktuelt efter bestemmelsen kønslig omgang med mindreårig. Morten

fastslår, at det i praksis ikke betyder noget i relation til sanktionsudmålingen, og at de slår hårdt, når det er børn under 12 år det går ud over (Bilag 1:2). Morten uddyber, at det er en kendsgerning, at sanktionsniveauet ligger lavere i Grønland, end det gør i Danmark, og det maksimale man kan få i anstaltsanbringelse, er 10 år, hvilket er et politisk valg (Bilag 1:2) Annemette forklarer endvidere at Grønland har forvaringsdom, og at den bliver benyttet flittigere i Grønland, end i Danmark. *“Altså det er jo meget få danske forvaringsdømte der er blandt den danske fangebefolkning. Hvor her i landet der er det 24% af den grønlandske fangebefolkning der er forvaringsdømte”* (Bilag 3:5). Forvaring er tidsubestemt og *“[...] så kan de jo sidde der resten af livet.”* (Bilag 3:5). Adam fortæller, at et grelt eksempel på gerningsmandsprincippet i praksis er to, der har begået det samme i forening, hvor den ene sanktioneres med samfundstjeneste, fordi han har gode personlige forhold, hvor den anden idømmes anstaltsanbringelse, grundet dårlige personlige forhold. Adam og Aviaja fortæller, at det er de færreste dømte seksuelle krænkere, der kommer i Kriminalforsorgen i Frihed (KIF). Igennem de seneste 6-7 år har Aviaja kun oplevet en person, og det var grundet download af børneporno. Ellers kommer de seksuelle krænkere i KIF i forbindelse med anden kriminalitet, fx. chikane eller voldsdomme (Bilag 4:12). Med udgangspunkt i teori om genoprettende retfærdighed vil Grønlands retstradition i forbindelse med gerningsmandsprincippet have nogle elementer i sig, der kan fremme brug af genoprettende retfærdighed. På spørgsmålet om hvorvidt grundtanken med gerningsmandsprincippet er resocialisering, svarer Ditte:

Nej, det er overhovedet ikke det der sker. Faktisk for at være helt ærlig, det er det ikke. Det er en rigtig fin tanke, hvis det kunne lade sig gøre, men det kan det ikke. Og slet ikke dem der kommer tilbage til, taget ud af deres lille samfund og så skal de sidde et par måneder i anstalten, hvor de ikke får noget tilbud, og så kommer de tilbage igen. Og hvad så? Så ved man bare at man skal holde sig fra ham der, fordi han har fået en dom for et eller andet. (Bilag 2:8)

Eksempelvis kan ønsket fra samfundet være at man vil genoprette harmonien, ved at komme videre fra den begåede kriminalitet. Udgangspunktet for Grønlands retstradition er et ønske om at resocialisere gerningsmanden og der dømmes efter

gerningsmandsprincippet, hvilket Morten i sit virke som chefanklager påpeger, at man nu sanktionerer med længere foranstaltninger, end man tidligere har gjort. Til trods for dette har retstraditionen stadig et udgangspunkt i resocialisering, hvilket stemmer godt overens med konceptet om genoprettende retfærdighed, da denne teori har fokus på at genoprette den skade, som den kriminelle handling har medført og derigennem forsøge at reparere eller genoprette relationer. Nils Christie, norsk sociolog og kriminolog, beskriver i 1977 i *Konflikt som eiendom* bl.a. om hvorledes de involverede i en konflikt bliver frataget konflikten, da retssystemet og dets udøvere stjæler konflikten og derfor betegner han dem, som *professionelle konflikt tyve*. Gerningsmanden får ikke mulighed for at sige undskyld til offeret og Christie beskriver at begge parter desuden mister muligheden for at tage ved lære af konflikten, som eksempelvis at tage ansvaret for en tilfredsstillende konfliktløsning. Nils Christies tekst om konflikt refereres her ganske kort for at give et blik på konflikt og genoprettende retfærdighed, hvilket giver anledning til at kigge på offeret. Ved genoprettende retfærdigheds *cirkler* eller *konferencer* gives offeret en stemme, men det giver ikke mening at kalde et offer for en seksualforbrydelse, i denne undersøgelse er det specifikt et barn eller ung, for værende en part i en konflikt. Dermed reduceres den sagesløse til at være medansvarlig for konflikten, hvilket ikke er denne undersøgelses hensigt. I stedet vil det følgende omhandlende retsfølelsen, for kan den potentielt også krænkes ved et ønske om at benytte elementer fra genoprettende retfærdighed ved at ville resocialisere krænkeren i samfundet? Resocialisering og genoprettende retfærdighed kan i sagens natur ikke benyttes, såfremt at borgerne i samfundet ikke medvirker. Som tidligere beskrevet mener Johnstone at genoprettende retfærdighed og shaming processer er anvendelige til at nedbringe kriminalitet i et samfund. Denne undersøgelse peger dog også på, at der skal være visse betingelser til stede, hvis påstanden skal være korrekt, eksempelvis at krænkeren påtager sig et ansvar for det hændte og at samfundet bidrager til at yde reintegrerende shaming. Flemming Balvig, dansk retssociolog og professor, gennemførte i 2015 en undersøgelse i grønlanderes retsbevidsthed, hvor indsamling af data foregik ved bl.a. telefon, post, fokusgruppe og i praksis (Balvig, 2015:8). I alt 696 respondenter deltog i

telefonundersøgelsen og disse er udvalgt for at kunne udgøre et repræsentativt udsnit af 18-74-årige personer, bosiddende i Grønland (Balvig, 2015:8-9). I telefonundersøgelsen blev der bl.a. spurgt om, hvordan samfundet bør handle, når der er begået noget kriminelt f.eks. vold eller tyveri. Her mente majoriteten af de adspurgte grønlændere, helt præcist 77% *“[...] at en dom først og fremmest skal have det formål at hjælpe og støtte gerningsmanden, så han ikke gør det igen, altså et individualpræventivt formål med vægt på resocialisering.”* (Balvig, 2015:34). Desuden blev der spurgt om, at hvis en person der efter begået kriminalitet dømmes til at opholde sig i en anstalt, om formålet først og fremmest skal være at straffe ham, eller at han kan modtage hjælp i form af fx. behandling, hvortil majoriteten, 86% tilsluttede sig det primære formål om at hjælpe gerningsmanden (Balvig, 2015:37). Jeg vurderer at disse tal tyder på at majoriteten af befolkningen har til hensigt at samfundet skal medvirke til at resocialisere en gerningsmand, men forholder det sig ligesådan, når det drejer sig om en gerningsmand, der har krænket mindreårige seksuelt? Der foreligger ikke en specifik undersøgelse på de seksuelle krænker af mindreårige, men i undersøgelsen blev der givet fire valgmuligheder hvor respondenterne blev bedt om at krydse af, hvilken længde af sanktion der betragtes som rimelig, hvis en gerningsmand skal sanktioneres for voldtægt. Det fremgår at på det generelle plan vil et klart flertal (60%) idømme ubetinget anstaltsanbringelse, hvor hver fjerde (26%) ville idømme betinget dom med tilsyn og behandling (Balvig, 2015:56). Disse tal er ikke sammenlignelige med de foregående, da der her lægges vægt på, hvor lang tid en sanktion bør være, men giver alligevel en indikation på, at majoriteten af de adspurgte fra den grønlandske befolkning vil sanktionere en sædelighedsforbryder med en anstalts anbringelse.

10.5. RESOCIALISERING I SAMFUNDET

Genoprettende retfærdigheds processer kan give en mulighed for at ofre, gerningsmænd og samfund gennem aktiv deltagelse kan reducere den skade, der er forvoldt offeret og samfundet. McAlinden understreger ved teori om reintegrerende shaming at alternative konfliktløsninger i forbindelse med seksualforbrydere i højere grad end det traditionelle

straffesystem, er i stand til at tage hensyn til både den dømtes behov og samfundets beskyttelse. Dette forudsætter klart at den dømte modtager terapeutisk behandling sideløbende med foranstaltning eller sikring i anstalt, da krænkeren bliver nødt til at tage ansvar for krænkelserne og at have indsigt i, hvad krænkelserne skyldes. Men kan der overhovedet benyttes processer ved genoprettende retfærdighed, når krænkeren eksempelvis erkender skyld, men har glemt hvad der skete enten ved fortrængning eller fordi krænkeren var påvirket af enten alkohol eller cannabis? Der vil eksempelvis et mediations møde forekomme forceret og vil derfor kun give mening, hvis krænkeren modtager terapeutisk behandling, til at bearbejde sin gerning. Det omgivende samfund og de nære relationer vil uagtet hensigt, fortrængning af hændelse eller anden årsag shame, men shamingen vil ikke forekomme reintegrerende, da den ikke kan have et helende formål, hvis krænkeren ikke påtager sig ansvaret for det hændte og så kan efterfølgende resocialisering ikke finde sted. McAlinden belyser at reintegrerende shaming vil bekræfte krænkerens medlemskab i et samfund. Et støttende og helende netværk for seksuelle krænkerer er en kerne i reintegrerende shaming for seksuelle krænkerer og benyttes med positiv effekt. Netværket for seksuelle krænkerer er et eksempel på, hvordan samfundet kan fungere i et partnerskab med staten og frivillige, som f.eks. det omgivende samfund, familien til krænkeren eller andre nære relationer. Adam har et indtryk af:

[...] at fordi at mange af de her samfund er rigtig små, så er den del der handler om at vi har et behov for, at du kommer ind og er et tandhjul i samfundet, er større end den del der handler om at vores trang til at udstøde dig. Så man er måske nok, man skal nok passe på med at kalde det tilgivende. Det er mere et spørgsmål om at man siger, *“Ja du har det der problem, men lige nu, skal vi faktisk bruge en, der kan bygge en god hundeslæde og det er dig, så ser jeg lidt igennem fingre med, at du har det der problem med, at du har noget grænseløs tilgang til sex”* [...]. (Bilag 4:24)

Når Adam fortæller, at samfundene er små, og at det ikke nødvendigvis drejer sig om at ville tilgive krænkeren, men at man bliver nødt til at acceptere at komme videre, så giver det indikationer på at man kan videreudvikle denne accept i samfundet eller i relationerne

ved aktivt at benytte genoprettende retfærdighed og reintegrerende shaming. Forenes reintegrerende shaming og processerne ved genoprettende retfærdighed kan eventuel resocialisering opnås, fordi lovovertræderen der oplever shaming, kan nå til et vendepunkt i livet; enten samhørighed med det konventionelle samfund eller at fortsætte med afvigende adfærd og i yderste konsekvens, begå nye krænkelser. Men hvis krænkeren har et støttende netværk eller et samfund, der måske ikke nødvendigvis tilgiver, men accepterer krænkeren, kan denne bistås i at undgå recidiverende adfærd. I Grønland er der flere mindre samfund, som oprindeligt bestod af stammesamfund, hvor borgerne selv udøvede retfærdighed ved ritualer og dyste. Som Ditte fortæller:

Det er bare nogle helt andre vilkår i de der bittesmå samfund, end det er her i Nuuk eller i de lidt større byer. [...] Det er det vi slår på i hele den her strategi, det er at det skal være lokalt baseret og helhedsorienteret. Vi kan godt have en eller anden overordnet ramme for hvordan vi går ind og arbejder, men vi bliver nødt til at se på virkeligheden, som den er. (Bilag 2:8)

Jeg vurderer, at reintegrerende shaming og genoprettende retfærdighed vil kunne bidrage med at revitalisere de gamle skikke og forsyne samfundet med at bevare retfærdighed, når borgerne selv medvirker til at beslutte hvilken sanktion, der ses nødvendig og hvilken værdi gerningsmanden – trods gerningen – fortsat kan udgøre for samfundet. Dette bør ikke foregå uden en facilitator fra staten, men der kan eventuelt forekomme et hybridt system, der, som Ditte foreslår i ovenstående citat; er både helhedsorienteret og lokalt baseret. Foruden hybridsystemet vurderer jeg, at der bør være behandling til rådighed for både offer og krænker. Rejseholdet, der aktuelt rejser rundt, kan forsyne med dette, men da der er lang tid imellem deres ophold, vil der opstå et tomrum, hvor ingen modtager behandling. Som et supplement kunne der eksempelvis ske opfølgning eller behandling ved møder på Skype eller en anden digital platform, eller der kunne udarbejdes en form for skriftligt undervisningsmateriale, som krænkeren forpligtede sig til at forholde sig til. At byen eller bygden selv indgår i mediation og medvirker til at forhandle aftaler og/eller sanktionere kan ses som et fornuftigt bud, men en retssag eller lokale aftaler bør ikke stå

alene, da der er risiko for at både krænker og offer lades tilbage, hvis ikke disse tiltag implementeres korrekt. Genoprettende retfærdighed udformet i *konferencer* eller *cirkler* er en oplagt mulighed for reintegrerende shaming, da personer fra lokalsamfundet her vil blive samlet i en gruppe, som kan være stand til at vække skam og fremme reintegration hos den seksuelle krænker (McAlinden, 2005:380). Ved *konferencer* tager lovovertræderen plads i et faciliteret møde, ideelt set med offer, men dette kan også være et surrogat offer. Da barnet eller den unge ikke nødvendigvis er i stand til at tage plads ved et sådant møde, kan et stedfortrædende offer eksempelvis være et af barnets forælder eller en anden relateret. Øvrige deltagere der kan være relevante på mødet, kan eksempelvis være familiemedlemmer fra både krænkers og offerets side, medlemmer af det øvrige samfund, politi, socialrådgivere osv. Igennem konferencen vil der forsøges at ændre ved krænkerens adfærd, ved at deltagende inviterede får lov at udtrykke deres følelser om det hændte og sammen laver sanktioner eller aftaler for krænkeren. Idealet ved *cirkler* kan eksempelvis være at en dommer inviterer medlemmer af samfundet ind i retten, også familiemedlemmer fra både krænker og offerets side, hvor alle sidder i en cirkel og får mulighed for at udtrykke hvilke skade krænkeren har påført, og hvad de synes der kan gøres ved hændelsen. Derefter medtager dommeren borgernes syn, når sanktionen skal udmåles. Også denne model kan medvirke til at styrke samfund som er blevet skadet af kriminalitet og andre sociale problemer (Johnstone, 2015:62). Der er således indikationer på at genoprettende retfærdigheds *konferencer* eller *cirkler* er i stand til at sanktionere krænkeren for den begåede handling, men dette skal ske i et integrerende samspil med fællesskabet i det omkringliggende samfund. En anden fordel ved *konferencer* og *cirkler* i mindre samfund er, at lovovertrædere er mere tilbøjelige til at opleve skam i en mindre gruppe, end i et udefineret massesamfund, hvor man ikke kender hinanden.

11. KONKLUSION

I første analyseafsnit undersøgte jeg hvilke sociale sammenhænge der kan identificeres, når voksne krænker børn og unge i Grønland. En sammenhæng er sociale problemer, som eksempelvis massivt misbrug af alkohol eller cannabis, mistriksel, arbejdsløshed, fattigdom, ringe boligforhold og/eller en sammenkobling af disse. Dette kan udgøre en ond cirkel relateret til seksuelle overgreb, for det kan udgøre et belastet miljø, hvor børn kan være udsatte og derfor kan være nemme ofre for overgreb. Desuden kan det sandsynliggøres at krænkelserne ofte begås intrafamiliært, og derudover står det klart at det typisk er mænd, der begår overgreb mod børn, men at også både kvinder, børn og unge krænker, men ikke tilnærmelsesvis i samme omfang. Grænseløshed blandt både børn og voksne ses også som en sammenhæng, hvor især grænseløshed blandt børn kan betegnes som en risikofaktor, som kan medføre at de bliver nemme ofre. Tillige er der børn, som oplever en sekundær traumatisering, hvis deres forældre under opvæksten har været udsat for voldelige eller seksuelle overgreb, som kan få konsekvenser for bl.a. barnets socialisering, hvilket også kan medvirke til at gøre barnet til et nemmere offer for en krænker. Flere af de identificerede sammenhænge vil antageligvis gøre sig gældende i flere dysfunktionelle familier i en lang række af lande, da seksuelt misbrug af børn, forekommer i mange lande. En sammenhæng der har vist sig i undersøgelsen er også den geografiske og sociale accept af de seksuelle misbrug i særligt socialt udsatte områder. Informanterne er alle enige om at der derimod ikke eksisterer en accept af, at seksuelle overgreb mod børn og unge forekommer grundet en fællesskabskultur og en seksual kultur, selvom der eksisterer både rygter, fortællinger og myter om det modsatte. Det sandsynliggøres, også i analysen at det ikke er udelukkende pædofile der krænker børn og unge i Grønland, hvilket er væsentligt at skelne imellem i relation til eventuel terapeutisk behandling af gerningsmanden, så denne ikke recidiverer. Derudover er der større mulighed for resocialisering, hvis krænkeren ikke er klinisk pædofil eller hebefil og derfor ikke har en vedvarende seksuel præference for børn eller unge.

I andet analyse afsnit har jeg undersøgt hvordan genoprettende retfærdighed og shaming

kan fungere som et supplement til eksisterende foranstaltning i grønlandsk kontekst. Med et afsæt i genoprettende retfærdighed sandsynliggøres det via analysen, at det er blevet en norm i nogle af de mindre lokalsamfund at begå seksuelle overgreb på børn og unge og derved skade samfundet. Ikke alle krænkelser bliver anmeldt, hvilket både kan være betinget af krænker og offers relation og dette indbyrdes magtforhold. Men også at der spores en håbløshed, fordi det ikke fører til en sigtelse mod krænkeren eller også registreres anmeldelsen ikke korrekt, beviser kan ikke indsamles mv. Derfor reguleres sædelighedskriminalitet ved hjælp af disintegrerende shaming, hvor der tales og advares om den formodede krænker, som ikke bliver stillet til ansvar for sin eventuelle sædelighedskriminalitet. Stik imod min første antagelse, erkender majoriteten af gerningsmænd i Grønland ikke nødvendigvis deres skyld i forbindelse med seksuelle krænkelser. Mediation mellem parterne kan ikke benyttes, hvis ikke krænkeren tager ansvaret for det hændte, da et mediations møde kan være skadeligt for ofret. Det sandsynliggøres dog, at der kan opnås heling for offeret uden mediation, hvilket kræver et terapeutisk forløb. Krænkeren skal forinden en mediation foretages, nå til en erkendelse, af at denne har begået krænkende handlinger, og hvis dette erkendes, så kan mediation mellem offer og krænker medvirke at denne ikke recidiverer, da mediation mellem parterne medvirker at krænker tager ansvar for sin forbrydelse og bidrager til at krænker resocialiseres. Ifølge en af informanterne benyttes gerningsmandprincippet ikke fundamentalistisk, der dømmes derimod hårdt, ved krænkelser af børn og unge. Gerningsmandsprincippet blev modificeret da Grønland fik ny Kriminallov i 2009, så der aktuelt både vurderes efter handlingens grovhed og gerningsmandens personlige forhold. Det fremføres i analysen at flere af informanterne ikke oplever at gerningsmandsprincippet fungerer resocialiserende, hvilket hidtidig har været kendetegn ved den grønlandske retstradition. Borgerne i bygderne kan have gensidigt behov for hinanden og hvis målet er at reducere kriminalitet og fremme resocialisering af krænkeren, kan målet muligvis opnås ved en forening af reintegrerende shaming og genoprettende retfærdighed i et hybridt system med det eksisterende retssystem. Genoprettende retfærdighed udformet i *konferencer* eller *cirkler* er en oplagt mulighed for

reintegrerende shaming, da personer fra lokalsamfundet samles i et fællesskab, som både kan vække skam og derefter fremme reintegration hos den seksuelle krænker og både offer, dennes familie og det øvrige samfund bliver hørt og får mulighed for at udtrykke sig desangående.

12. PERSPEKTIVERENDE BEMÆRKNINGER

Efterhånden som kampagner med oplysning om seksuelle overgreb blev udsendt i både grønlandsk radio og tv i begyndelsen af 2018, er flere personer stået frem med historier om overgreb i deres barndom. Informant Ditte fortæller at; *“Der er begyndt at blive mere og mere åbenhed om seksuelle overgreb”* (Bilag 2:11) samt *“Jeg har fået mange historier fra folk der fortæller helt åbenlyst at deres søster er blevet krænket eller de selv er [...]”* (Bilag 2:11). Kort før nærværende speciale afsluttes, interviewede Radio24syv projektleder Ditte Sølbeck (der også er informant i dette speciale) i forbindelse med Socialstyrelsen i Grønlands nye strategi imod seksuelle overgreb mod børn. Ditte Sølbeck berettede til Radio24syv at målet med den nye strategi er, at ingen børn født i år 2022 skal udsættes for seksuelle overgreb. Strategien hedder *Lad os sætte grænser* og omhandler yderligere fokus på et tværfagligt samarbejde mellem bl.a. pædagoger, socialrådgivere og politi, skærpet underretningspligt og oplysning om børns grænser. Hensigten med strategien er også at konstituere et øget fokus på krænkerne da der, ifølge Ditte Sølbeck, aktuelt ikke er nogen konkrete tilbud til dem (Radio24syv, 2018). Specialets forudsætning sandsynliggør, at der kan være behov for at nytænke foranstaltning og behandling af seksuelle krænker af børn og unge i Grønland. Jeg gennemførte denne undersøgelse ud fra en interesse i at diskutere hvorvidt genoprettende retfærdighed, herunder shaming processer, er anvendelig i relation til at medvirke i at forhindre voksne krænker i at begå nye overgreb. Jeg fandt denne vinkel interessant, fordi jeg havde en formodning om at netop Grønland ville kunne forsynes med supplerende løsningsmodeller, med en respekt for den nuværende retstradition. Et videnshul der desuden er opstået i dette speciale er mangel på den terapeutiske behandling til krænkerne; For kan det give mening at supplere en

foranstaltning med terapi eller sexologisk behandling, dvs. som et supplement og et krav til foranstaltning? I foråret 2019 vil en ny anstalt blive åbnet i Nuuk og med denne anstalt er der en forhåbning om, at der fremtidigt vil udbydes terapeutisk behandling, i samme omfang, som det tilbydes i Herstedvester (Engbo, 2017). Da jeg indledningsvist påpegede, hvorfor det ikke ses hensigtsmæssigt at sammenligne dansk straf og behandling for seksuelle krænkeres med grønlandske forhold, vil jeg dog medgive at der med den nye anstalt *kan* være muligheder for at oprette terapeutisk behandling i Nuuk, der tilnærmelsesvis kan relateres til danske forhold. Mit kursskifte i relation til anvendelse af danske forhold sker, fordi der formodentlig bliver adgang til personale, fx læge, terapeuter og derudover fængselsbetjente og socialrådgivere, der vil kunne bidrage til visitation og eventuel motivering til terapeutisk behandling. Med andre ord, vil ressourcerne være centreret et sted, hvor der f.eks. i grønlandske byer eller bygder ikke er adgang til kompetent behandling. I Danmark har sanktionering af seksuelle krænkeres omdrejning om terapeutisk behandling. Idømmes en person en fængselsstraf er der under afsoning, mulighed for at få ambulans sexologisk eller psykiatrisk behandling (Kriminalforsorgen, s.a.). Det følgende baseres på en delrapport udgivet af Direktoratet for Kriminalforsorgen (2015), hvor der evalueres på *Behandlingsordningen*, som har fungeret permanent siden 2001. Evalueringen omfatter ikke kun seksuelle krænkeres af børn og unge, men også øvrige sædelighedskriminelle. *Behandlingsordningen* omfatter to elementer *Den Ambulante Behandlingsordning* og *Visitationsordningen*. Ved *Den Ambulante Behandlingsordning* indgår personer, der sigtes for en seksualforbrydelse der forventes at blive afgjort med en ubetinget fængselsstraf fra 3 måneder og op til 1 ½ år. Ordningen indebærer at den dømte idømmes en betinget dom bl.a. med vilkår om psykiatrisk eller sexologisk behandling i typisk to år. Herefter behandler *Visitationsudvalget* sagen og afgiver indstilling om den pågældende er egnet til og motiveret for behandling. Ydermere indebærer *Visitationsordningen* at personer, der er dømt for sædelighedskriminalitet og er idømt fængselsstraffe af en varighed fra tre måneder til fire år, indleder afsoningen på en særlig visitationsafdeling mhp. vurdering om den dømte er motiveret eller kan motiveres for behandling og er egnet hertil. Er det tilfældet, skal den pågældende fortsat afsone men

på en specialafdeling for seksualforbrydere ved et åbent fængsel (Direktoratet for Kriminalforsorgen et al., 2015: 9). Jeg vurderer at ovenstående krav til terapeutisk eller sexologisk behandling, når en gerningsperson afsoner, også vil kunne gennemføres i det nye fængsel i Nuuk, såfremt der er kompetent personale tilstede. Havde jeg forfulgt dette tema, havde jeg kunnet imødekomme min indledende afvisning af danske versus grønlandske forhold og have styrket specialet, således at jeg havde yderligere overvejet supplementer til nuværende foranstaltning. Her til sidst, skal det anføres at undersøgelsen kunne være styrket på flere områder, bl.a. kunne flere teorier være benyttet, der eventuelt udfordrede temaet yderligere, da der i denne undersøgelse primært er benyttet teorier, der har lænet sig op ad hinanden. Derudover kunne den analytiske del have været yderligere tydeliggjort, hvis jeg havde benyttet flere informanter.

13. LITTERATURLISTE

- Antoft, R. & Salomonsen, H.H. (2012). Det kvalitative casestudium - introduktion til en forskningsstrategi. I R. Antoft, M.H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansen (Red.), *Håndværk & Horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (1. udgave: 29-57). Odense M: Syddansk Universitetsforlag.
- Balvig, F. (2015). Kriminalitet og retsbevidsthed - i Grønland. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 102(1). Hentet fra: <https://tidsskrift.dk/NTfK/article/view/71811>
- Berger, N. P., Hjelmar, U., Jansbøl, K. & Larsen, P. T. (2015). *Genoprettende Retfærdighed over for kriminalitetstruede unge - En kortlægning af viden*. KORA - Det Nationale institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning. Hentet fra: <https://www.kora.dk/media/4853414/10979-genoprettende-retfaerdighed-kriminalitetstruede.pdf>
- Bjerregaard, P. (2016). Opvækstvilkår. I I.K. Dahl-Petersen & P. Bjerregaard (Red.), *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2014 – Levevilkår, livsstil og helbred* (s. 27-30). København: Statens Institut For Folkesundhed. Hentet fra: https://www.sdu.dk/da/sif/publikationer/2016/befolkningsundersoegelsen_i_groenland_2014
- Braithwaite, J. (2000). Shame and criminal justice. *Canadian Journal of Criminology*, 42(3), s. 281–298. Hentet fra: <https://search-proquest-com.zorac.aub.aau.dk/docview/216093849/fulltextPDF/7AEA5132AAC94515PQ/1?accountid=8144>
- Braithwaite, J. (1989). *Crime, shame and reintegration* (16. udgave). New York: Cambridge University Press.
- Braithwaite, J. (2014). Crime, shame and reintegration. I F.T. Cullen, R. Agnew og P. Wilcox (Red.), *Criminological Theory: Past to Present*. (5. udgave: 267-275). Oxford University press.
- Bundesen, P. (2011). *Sociale problemer og socialpolitik* (4. udgave). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Christie, N. (1977). *Konflikt som eiendom*. *Tidsskrift for retsvæsen*, 0(0), s.113–132. Hentet fra: https://konfliktloesning.dk/wpcontent/uploads/2017/04/konflikt_som_eiendom.pdf
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry & research design - Choosing Among Five Approaches* (3. udgave). Los Angeles: Sage.

Dahlager, L. & Fredslund, H. (2007). Hermeneutisk analyse - forståelse og forforståelse. I S. Vallgård & L. Koch (Red.), *Forskningsmetoder i folkesundhedsvidenskab* (3. udgave: 154-178). København: Munksgaard Danmark.

Dahl-Petersen, I.K. (2016). Levevilkår og social position. I I.K. Dahl-Petersen & P. Bjerregaard (Red.), *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2014 – Levevilkår, livsstil og helbred* (s. 23-26). København: Statens Institut For Folkesundhed. Hentet fra: https://www.sdu.dk/da/sif/publikationer/2016/befolkningsundersoegelsen_i_groenland_2014

Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kramp, P., Bengtsson, S., Gabrielsen, G., Bock, C., Kristensen, E., Sørensen, T. (2015). *En undersøgelse af behandlingsordningen - Delrapport 1, visitationsundersøgelsen*. Hentet fra: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Behandling-af-saedelighedsdoemte-7552.aspx>

Engbo, H.J. (2018, marts). *Inspiration fra Grønland*. Upubliceret artikel præsenteret på privat mail, Aarhus.

Engbo, H.J. (2017, 10. februar). Debat: Retssikkerhed for grønlandske forvaringsdømte. *Altinget*. Hentet fra: <https://www.altinget.dk/justits/artikel/retssikkerhed-for-groenlandske-forvaringsdoemte>

Gilje, N. Og Grimen, H. (1993). *Samfundsvidenskabernes forudsætninger - Indføring i samfundsvidenskabernes videnskabsfilosofi*. København K: Hans Reitzels Forlag.

Gottfredson, M. & Hirschi, T. (2014). A General Theory of Crime. I F.T. Cullen, R. Agnew og P. Wilcox (Red.), *Criminological Theory: Past to Present*. (5. udgave: 238-250). Oxford University press.

Grønlands Statistik (2018) *Befolkning*. Hentet fra: <http://www.stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&sc=BE>

Hagemeister, M. L. (2018, 18. februar). Forsker: Overgrebskampagne i Grønland kan blive en #metoo. *Dr.dk*. Hentet fra: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/forsker-overgrebskampagne-i-groenland-kan-blive-en-metoo>

Hansen, V. M. (Red.) (2018, 8. februar). Grønlænderne vil gøre op med misbrug af børn. *Dr.dk*. Hentet fra: <https://www.dr.dk/ligetil/groenlaenderne-vil-goere-op-med-misbrug-af-boern>

Havemann, L. & Berg, J. (1999). Både offer og krænker. *Sygeplejersken*, 1999(19), 16-18. Hentet fra: <https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/sy-nr-1999-19/baade-offer-og-kraenker>

Helweg-Larsen, K. (2000). *Seksuelle overgreb mod børn i Danmark - Problemets omfang og karakter vurderet ud fra litteraturstudier og en række danske datakilder*. København: Statens Institut for Folkesundhed.

Herstedvester Fængsel (2018). *Afdeling K-L*. Hentet fra:
<http://www.anstaltenvedherstedvester.dk/KL-1822.aspx>

Holtermann, J. V. H. (2009). *Everything You Always Wanted to Know About Restorative Justice* (*But Were Afraid to Ask)* (Ph.D.-afhandling, Roskilde Universitet). Hentet fra:
<http://retsfilosofi.dk/restorative.pdf>

Jacobsen, M. H. (2012). Adaptiv teori - den tredje vej til viden: En stående invitation til syntesesociologi. I R. Antoft, M.H. Jacobsen, A. Jørgensen & S. Kristiansen (Red.), *Håndværk & Horisonter - Tradition og nytænkning i kvalitativ metode* (1. udgave: 249-291). Odense M: Syddansk Universitetsforlag.

Jacobsen, M.H. & Kristiansen, S. (2001). *Farligt feltarbejde – etik og etnografi i sociologien* (s. 71-84). Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Johnstone, G. (2008/2015). The Agendas of the restorative justice movement. I H. V. Miller (Red.) *Restorative Justice: from Theory to Practice (Sociology of Crime, Law and Deviance)* (11), 59-79. Hentet fra: [https://doi.org/10.1016/S1521-6136\(08\)00403-X](https://doi.org/10.1016/S1521-6136(08)00403-X)

Joyce-Wojtas, N., & Keenan, M. (2016). Is restorative justice for sexual crime compatible with various criminal justice systems? *Contemporary Justice review*, 19(1), 43–68. Hentet fra: <http://dx.doi.org/10.1080/10282580.2015.1101689>

Kamikposten.dk (2015, 23. April). Indsigt: Unge i Grønland – med fokus på seksualitet og seksuelle overgreb [Illustration]. Hentet fra:
<http://www.kamikposten.dk/global/maskinrum/rutine/leksikon.aspx?tag=nyesteartikler&folder=hvadermeningen&prog=da&punkt=&soegestreg=&udvalgt=201504231035336b7>

Kriminalforsorgen. (s.d.). *Sexologisk behandling - en mulighed for afsonere, der er dømt for seksualforbrydelse* (Brochure). Hentet fra: <http://www.kriminalforsorgen.dk/Brochurer-7564.aspx>

Kriminallov for Grønland (2008) *Lovtidende A, kapitel 18*. Hentet fra:
<https://dokodoc.com/lovtidende-a-2008-udgivet-den-22-juli-2008.html>

Kristensen, E. & Grahn, E. (2016). Hvordan påvirker mediation krænkeren? I H. Andersson & Madsen, K.S. (Red.), *Møder mellem offer og krænker* (1. udgave: 187-194). Frederiksberg C: Frydenlund.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.

Landsforeningen Spor (2018). *Hvad er senfølger?* Hentet fra: <http://landsforeningen-spor.dk/viden-om-senfoelger/hvad-er-senfoelger.aspx#.Wo1bjLYkqRs>

Lund, M. (2004). Omsorg og omsorgssvigt. I MIPI (Red.) *Familiers levevilkår 2004 - Kommenteret statistik*. (s. 31-35). Grønland: Familiedirektoratet. Hentet fra: <http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Familie/DK/Familiers%20levevilkår.pdf>

McAlinden, A. (2005). The Use of 'Shame' with Sexual Offenders. *The British Journal of Criminology*, 45(3), 373-394. Hentet fra: <https://doi.org/10.1093/bjc/azh095>

Meyer, J. (2000). Processen, når man opdager seksuelt misbrug. I B.B. Nielsen, K. Peilmann & L. Wenstrup (Red.), *Hvidbog om seksuelt misbrug af børn i Grønland - Rekommandationer fra konferencen i Katuaq 13. - 15. november 1999* (s. 69-74). Hentet fra: <http://peqqik.gl/Footerpages/Publikationer/Rapporter>

Naatsorsueqqissaartarfik/Grønlands statistik (2017). *Kriminalitet 2012 - 2016*. Hentet fra: <http://www.stat.gl/publ/da/KR/201701/pdf/Kriminalitet%202012-2016.pdf>

Radio24syv. (2018, 23 August). *24syv Morgen: Grønland har ny strategi mod seksuelle overgreb* [Podcast]. Lokaliseret 23 August, 2018. Hentet fra: <https://www.radio24syv.dk/programmer/24syv-morgen/35293038/kina-vil-udvikle-altomfattende-big-data-diktatur?start=2382>

Rangstrup, B. (2011). *Når voksne krænker - om seksuelle overgreb på børn og unge*. K. Sørensen, L. Dyring. M. Eriksen, J. Tynell (Red.) København: Red Barnet. Hentet fra: <https://redbarnet.dk/media/1162/naar-voksne-kraenker.pdf>

Ross, A. (1970). *Skyld, ansvar og straf*. København: Berlingske Forlag.

Socialstyrelsen (opdateret 02.07.2018). *Definition og lovgivning om seksuelle overgreb mod børn og unge*. Hentet fra: <https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/seksuelle-og-voldelige-overgreb/seksuelle-overgreb/definition-og-lovgivning-om-seksuelle-overgreb>

Strange, M. (2000a). Signalement af en krænker - personligt og familiemæssigt. I B.B. Nielsen, K. Peilmann & L. Wenstrup (Red.), *Hvidbog om seksuelt misbrug af børn i Grønland - Rekommandationer fra konferencen i Katuaq 13. - 15. november 1999* (s. 125-127). Hentet fra: <http://peqqik.gl/Footerpages/Publikationer/Rapporter>

Strange, M. (2000b). Straf og behandling. I B.B. Nielsen, K. Peilmann & L. Wenstrup (Red.), *Hvidbog om seksuelt misbrug af børn i Grønland - Rekommandationer fra konferencen i Katuaq 13. - 15. november 1999* (s. 113-123). Hentet fra: <http://peqqik.gl/Footerpages/Publikationer/Rapporter>

Sørensen, K. (2011). *Seksuelle krænkere indre barriere*. København: Red barnet. Hentet fra: <https://redbarnet.dk/media/1172/seksuelle-kraenkeres-indre-barrierer.pdf>

Troelsen, A. (2000). Seksuelle overgreb på børn i Grønland - et offerperspektiv på det grønlandske retssystem. I B.B. Nielsen, K. Peilmann & L. Wenstrup (Red.), *Hvidbog om seksuelt misbrug af børn i Grønland - Rekommandationer fra konferencen i Katuaq 13. - 15. november 1999* (s. 83-86). Hentet fra: <http://peqqik.gl/Footerpages/Publikationer/Rapporter>

Thorslund, J. (2009). Grønland – sociale forhold. I *Den Store Danske*. København: Gyldendal. Hentet fra: [http://denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Sociale_forhold_i_verden/Grønland_\(Sociale_forhold\)](http://denstoredanske.dk/Samfund%2c_jura_og_politik/Samfund/Sociale_forhold_i_verden/Grønland_(Sociale_forhold))

Turnowsky, W. (2017, 18. oktober). Efter FN-kritik: - Vi tager anbefalingerne alvorligt. *Sermitsiaq AG*. Hentet fra: <http://sermitsiaq.ag/fn-kritik-tager-anbefalingerne-alvorligt>